

LO PEDRIS

82

desembre 2020

www.lopedris.cat Butlletí trimestral d'informació **VILAPLANA**

Edita: **Lo Pedrís**

Coordinació

Montse Ferré Mestre
Josep M. Garcia Abelló (Pitxi)
Josep Huguet Mendizábal
Hilari Juanpere Aixalà
Jordi Mariné Juanpere
Pep Mestre Anguera
Mei Salvat Salvat
Teresa Serra Ferré
Roser Queralt Mestre
Dolors Sentís Sahun
Lourdes Brunet Vallvé
Magda Montlleó Llauredó
Núria Pujals Cabré
Jordi Serra Ferré

Correcció

Francesc Mariné Tost
Jordi Serra Ferré
Carme Maigí Canadla

Dibuix portada:

Fàbrica de regals del Pare Noël (Nadal 2019)

Bruna Huguet Bonet

www.lopedris.cat

Imprimeix **SUBLINK**
IMPRESA ONLINE
www.sublinkimpresa.online

D.L. T-1553-2000

Tirada 500 exemplars

Preu: 2,50 Euros

Lo Pedrís és una publicació local que pretén dur la informació a tots els vilatans. Lo Pedrís no comparteix, necessàriament, totes les opinions que els col·laboradors manifesten en els seus articles.

Annex amb la revista aquest número:

CALENDARI
2021
LO PEDRÍS

EDITORIAL

■ La Redacció

L'any passat, quan celebràvem l'entrada de l'Any Nou, a la Plaça de la Vila, poc ens podíem pensar que l'any 2020 ens portaria una pandèmia mundial, la Covid-19.

Vam tenir notícies de l'inici de la pandèmia, a la Xina, i en poc temps ja la vam tenir aquí i ens ha condicionat la manera de fer i de relacionar-nos.

Hem incorporat al nostre vocabulari el verb *confinar* i els seus derivats.

A Vilaplana també hem viscut les mesures decretades per la pandèmia. Qui no va haver d'anar a treballar, es va haver d'acostumar a ser a casa i a sortir només pel més imprescindible. El teletreball ha arribat a les cases i els problemes de connexió a Internet s'han fet més evidents.

Amb aquest panorama, vam buscar solucions per fer més portadora la situació. I la megafonia del poble, amb les seves deficiències, a part de fer els pregons, va servir per als vermtos confinats dels diumenges, per les sessions de contes infantils i per felicitar els aniversaris. També va servir per Sant Jordi, per omplir el poble de música, tant al matí, quan es repartien les roses per les cases, com a la tarda, quan el Drac es passejava pels carrers, mentre es deixaven detalls a tota la mainada.

En l'àmbit més solidari, es va crear una Xarxa per portar la compra a les persones grans i es va fer una recollida d'aliments per a *Cáritas*.

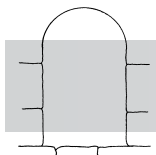
A l'estiu, amb el desconfinament, vam poder gaudir (amb mascareta, gel hidroalcohòlic i distància de seguretat) de la piscina i del bar del Casal, dels restaurants, de concerts, de documentals sobre Ecologia, de Curts a la Fresca, de caminades i de la Festa Major, adaptada a la situació del moment, amb una programació molt digna i variada.

I aquest últim trimestre de l'any, a causa de l'augment de rebrotos, hem tornat al tancament de teatres, bars i restaurants, al "toc de queda" a la nit i al tancament perimetral de les poblacions pels caps de setmana.

I després del període de tancament; desescalada progressiva. A veure si, aviat i entre tots, som capaços de combatre la pandèmia, de remuntar l'economia i de reprendre la normalitat de la nostra vida.

De moment necessitem bons ànims, positivitat, solidaritat i enginy.

Molta Salut!

SUMARI

EDITORIAL	2
ENTREVISTA A Jéssica Bonet Bonet	3-4
RUTES PER CAMINAR	5
QÜESTIONARI	6-7
LITERATURA: Oliveres Fargues, en un viatge sense retorn	8-9
FEM MEMÒRIA: L'exili dels presidents	10-11
LITERATURA RECORDS: Te'n recordes, nen?	12-14
HISTÒRIA: Imprescindibles	15
HISTÒRIA LOCAL: Els molins fariners de Vilaplana (III)	16-17
Ajuntament / FESTA MAJOR	18-21
Escola Cingle Roig	22-23
VILAPLANENC DE L'ANY / DEMOGRAFIA / OPINIÓ	24-25
ECOLOGIA	26-27
ARQUITECTURA EFICIENT: Pintures ecològiques	28-29
NOTÍCIES / LINGÜÍSTICA	30-31
MASOS I CASES DEL TERME DE LA MUSSARA	32-33
ACTIVITATS	34-35
LA FRESCA: Natura	36-38
LITERATURA / OPINIÓ / CUINA	39-41
LA CUINA DE CASA / PULSÒMETRE / PASSATEMPS	42-43

Entrevistem a

■ *Mei Salvat Salvat*

Un dia, a la Carnisseria comentaven que la Jèssica era als EUA perquè corria una Marató. Vaig pensar que li havíem de fer una entrevista. Ha costat quedar, en part perquè mai he anat a córrer i no sabia massa què preguntar-li; també perquè viu a Cornellà i com veureu, té una vida molt ocupada. Ha estat una conversa molt agradable.

Has dedicat la teva vida a l'esport. Com és el teu dia a dia?

M'encanta l'esforç físic i fer exercici ha estat una necessitat tota la meua vida.

El meu dia a dia, tant en l'àmbit professional com en el personal, gira al voltant de fer esport. Treballo a Barcelona de professora d'Educació Física, de les 9 a les 5 i, abans d'entrar, vaig a fer entrenament a Empreses que valoren, com un fet positiu, que els seus treballadors facin exercici.

A les tardes, tinc el meu grup d'entrenament en l'empresa que he creat, que es diu Run4you. Són gent totalment amateur, d'edats compreses entre els vint i els seixanta-cinc anys, que volen córrer per estar millor, per tenir millors marques o per viatjar i córrer. Arribo a casa cansada, a quarts de 10 de la nit, però contenta també perquè tinc la sort de fer coses que m'agraden. La meua feina no és una obligació, és una passió. M'aixeco, encantada de la vida, a les sis del matí per anar a treballar i encara que arribi a casa a quarts de 10 del vespre cada dia, em sento molt afortunada de fer el que m'agrada. L'esport no és només fer exercici; es tracta d'un estil de

vida on és molt important el menjar saludable.

Quan parles de menjar saludable, a què et refereixes?

Dir menjar saludable és molt ampli. Jo diria que moltes vegades la gent pensa en una dieta per estar més prim. No, això no és un estil de vida saludable perquè quan fas dieta per perdre pes

suprimeixes alguns aliments. En el nostre cas, l'objectiu és un altre. Intentem menjar una mica de tot per estar sans, no per estar prim. Aquesta és la diferència. Veure que quan fas àpats equilibrats et sents més bé i et veus millor, menges a gust, però no amb l'objectiu d'estar prim, sinó amb l'objectiu d'estar sa. Estar prim no és sinònim d'estar saludable. Hi ha gent prima que té colesterol, la tensió arterial elevada... Per tant, hem de fer un canvi de xip en aquest sentit. Jo evito menjar alguns aliments que molts estudis científics han demostrat que no són aconsellables, per exemple prendre molt sucre, productes refinats... Pensa en allò que feien les nostres àvies... No anaven a comprar croissants a la pastisseria, en tot cas, feien un coc a casa i ja està. Cal menjar molta fruita, molta verdura... el que seria una dieta mediterrània, on hi hagi proteïnes, hidrats de carboni i greixos, que són molt importants per absorbir algunes vitamines.

Què és el que has fet en la teua carrera com atleta?

Com atleta, el més important que he fet és guanyar el campionat d'Espanya de Cros per equips, quan tenia uns vint anys. També vam quedar tres anys consecutius Subcampiones, Campiones i Subcampiones. Després, en l'àmbit personal, Subcampiona de Catalunya de 3.000 m obstacles.

I ara que m'he passat a fer Maratons a un nivell no tan seriós, l'any passat, el 2019, vaig fer la Marató de Sant Sebastià. Vaig quedar novena i vaig ser la primera espanyola, baixant de 3 hores, que començaria a ser una bona marca per una persona que no s'hi dedica al cent per cent. Vull dir amb això que no sóc una atleta professional, però dins dels amateurs no em puc queixar dels resultats.

Vaig sentir que estaves a no sé on, fent una Marató. És una forma de viatjar?

La gràcia de fer esport és que hi ha moltes opcions i una de les opcions és que et permet viatjar. Aquest abril, pel tema del coronavirus, no he pogut acabar les 6 majors, que són les 6 Maratons més importants del món. Són Tòquio, Nova York, Chicago, Berlín, Boston i, aquest any, hauria d'haver fet la de Londres. Em feia molta il·lusió fer-la i és la que em queda.

Amb el grup d'entrenament que vaig crear hi ha gent a qui també li motiva viatjar i intentem organitzar un parell de viatges a l'any. Aquest gener vam fer la Mitja Marató de Marràqueix. És una manera de fer turisme, fent una mica d'esport, i et permet veure la ciutat perfectament. És una manera de poder fer dues passions en una, viatjar i córrer.

La meua parella ha sigut jugador de beisbol professional, esportista d'elit, un nivell molt més alt que el meu. Ha competit en campionats d'Europa i del Món i fa uns anys ho ha deixat. Ara també corre, segurament no amb la mateixa intensitat que jo, perquè li agrada fer molts altres esports, però també li agrada això de fer curses pel món i és perfecte perquè així els dos compartim una mateixa passió i podem viatjar i fer maratons.

Com es veu Vilaplana des de lluny?

Home, Vilaplana ara que he estat uns quants mesos sense poder venir pel tema del confinament, es troba a faltar, perquè és casa. És el lloc on t'has criat, on has crescut, on has viscut molt de temps, on hi ha la família i on hi ha gent que t'estimes molt, i per tant és un lloc on a mi m'agrada molt estar i on s'ha de tornar sovint.

A mi m'encanta ser de Vilaplana i tothom que em coneix sap d'on sóc. No és allò de dir: Sóc de prop de Reus. No, no. SÓC DE VILAPLANA! Em sento orgullosa de ser d'aquí.

Aquests dies, vas per aquí a la muntanya també?

Sí, una de les coses que fa que m'agradi estar per aquí, és que puc enredar el meu germà per anar a córrer. Per tant, fantàstic! I sí, sí, m'encanta sortir a córrer cap a l'Aleixar, cap a la Mussara.

Ja has vist com ha crescut tot això? Ve molta gent de fora a córrer.

Això està molt bé. D'una banda, la filosofia aquesta de què la gent vulgui fer exercici i cuidar-se em sembla fantàstic, per altra banda, em sap una mica de greu que molta gent que ve a fer això no té cura de l'entorn i em fa molta ràbia pujar a les Tosques i veure ampolles o trossos de plàstic o de paper per terra. Dius: "Home! A veure! Tot això s'ha de cuidar!" Em sembla fantàstic que la gent vingui, perquè és un entorn preciós on desconnectes moltíssim. Vas a La Mussara corrent i et recarregues les piles. Una cosa és fer exercici i l'altre és massificar un lloc i a sobre, deixar-lo brut. La gent que ens estimem la muntanya, intentem cuidar-la. Amb el que surts a la muntanya, és amb el que has de tornar.

Físicament, no et casques molt?

Està claríssim; les articulacions pateixen. Sé que probablement d'aquí a uns anys tindrè més mal als genolls i és un risc, però crec que és important

cuidar-se amb una alimentació adequada i també treballant la musculatura, per evitar lesions, si només fas l'impacte de córrer.

Quan ens fem grans la musculatura es va debilitant i és molt important fer un bon treball muscular i de mobilitat abans de córrer, i estiraments en acabar.

Mentalment, què fas quan corres?

(Riu) Això és tot un món, perquè cadascú fa coses diferents. Però jo, si corro tota sola puc sortir de casa i arribar al pi del Fernando i no haver-me'n adonat perquè és desconexió total.

Per a mi és el moment de desconexió màxim per un costat i per l'altre. De vegades surten bones idees perquè com que no estàs amb res en concret, de cop i volta et poses a pensar en una cosa i en el moment en què estàs fluint amb tu mateix et venen bones idees. Pensar coses positives, disfrutar del paisatge i gaudir del moment.

Córrer estimula les endorfines i aquest moment de felicitat, és el que enganya.

Per acabar, alguna cosa del que no hem parlat i t'agradaria.

Doncs sí. M'agradaria dir que vaig introduir-me en el món de l'atletisme gràcies a la Noemí Aymamí, que als set anys ens va proposar a uns quants del poble anar a fer crosos i la santa de la meua mare, m'hi portava tots els diumenges. Una mica més gran, quan ja vaig començar a córrer per Espanya, l'Eduard i la Matilde feien quilòmetres amunt i avall per portar-me a Campionats d'Espanya.

És molt important l'estimulació i el suport de l'entorn familiar. També vaig tenir la gran sort de trobar un gran entrenador a la Universitat, el Josep Maria Padullés, que a més d'entrenar-me, em va despertar la passió per la investigació i amb una mica de sort espero acabar el doctorat en Fisiologia, ben aviat.

Segur que l'acabes. Ha estat un plaer aquesta conversa. Moltes gràcies.

■ Ester Borràs Giol

Tothom coneix els Avençs de la Febró, però no tothom ha recorregut el petit laberint dels Avençs, també de la Febró, situats al Motllat de la Pona.

Com que podria ser que quan surti aquest número de Lo Pedrís encara ens tinguessin confinats al municipi, amb permís per moure's cap als municipis limítrofs, us presento una excursió "legal", almenys per a excursionistes de Vilaplana.

És un itinerari no gaire llarg en quilòmetres (a no ser que sortiu caminant de Vilaplana, Tosques amunt!) però entretingut. Ideal per a fer un matí.

Sortirem de la Mussara (poble) seguint el PR-C 87, que porta precisament fins als Avençs de la Febró, però l'abandonarem al Pla de l'Agustenc i continuarem per la pista avall. Per trobar el senderó que puja cap als Avençs, haurem de mirar a mà esquerra fins a trobar una fita que ens l'indicarà.

Només d'entrada ja ens embolcallarà un bosc verd, amb boixos i alzines plens de molsa, mentre ens anem enfilant lleugerament fins a arribar a l'entrada als Avençs: un conjunt d'esquerdes gegantines que han deixat grans blocs de pedra separats creant passadissos entre les roques. I amb l'afegit d'una vegetació preciosa.

Per no perdre-se'n cap val la pena seguir un ordre. Jo sempre faig servir un croquis amb fotos, que vaig trobar a internet (<https://webfacil.tinet.cat/avençs-cots/237733>). Una ruta de Wikiloc us pot servir per arribar al punt d'inici i per arrodonir l'excursió enllaçant-los amb els Avençs de la Febró o arribar fins a la Roca del Migdia i guaitar cap a la Febró, però no us servirà per recórrer-los per l'interior.

Els Avençs

Acabem de pujar i arribem al que es pot considerar l'entrada als Avençs. Creuem la "porta" i a mà esquerra veiem l'Avenç Fosc. El seu nom ja ho diu tot, ja que és un dels que no hi entra gens de llum; no té sortida i caldrà recular.

Seguim i a mà dreta hi ha l'Avenç de la Cova Petita. Si entrem pel passadís, veurem aquesta petita cova, sense res especial. També caldrà recular.

El següent torna a quedar a mà esquerra. És molt estret i posa a prova les mides de cadascú. No és necessari fer-lo si no es vol, després el veurem per l'altre costat.

Si no hem entrat al pas estret, continuarem recte. Veurem un petit pessebre posat a la roca i girarem cap a l'esquerra. Ens trobem amb el primer pas equipat: cal superar un pedrot per poder enfilarse per una canal i per facilitar el pas hi han col·locat un parell de grapes i una corda.

Un cop dalt, anirem a visitar els

avençs que queden cap a mà esquerra, que és la zona on també hauríem fet cap si haguéssim travessat el pas estret. Hi ha un pas amagat, on sembla que no es pugui passar, i més enllà l'Avenç del Forat, on cal vigilar de no posar el peu. També hi ha un altre pas estret que enllaça el pas amagat amb el pas de l'arbre.

Tot i que des de l'Avenç del Forat podríem "escapar-nos" sortint pel bosc, cal tornar enrere (fins al pessebre), si no ens volem perdre la resta d'avençs.

Arribarem a un dels passos més espectaculars, on cal enfilarse, sense dificultat, amb l'ajuda d'una corda. És un lloc ombrívol i humit. Seguim i un altre pas "equipat" ens permetrà tornar a baixar: només és un petit ferro que ens dona suport i seguretat per travessar una pedra inclinada.

Seguim fins a arribar a una fita que ens indica un baixador cobert de fulles, és dret però sense perill. Aquí podem acabar el recorregut anant a buscar el sender que, altra vegada per bosc i sense complicació, ens portarà a la pista que va a la Febró.

Com ja us he dit, a partir d'aquí podeu decidir si anar a buscar el PR-C 87 més avall (al Mas d'en Panxó), per després pujar i tornar pels Avençs de la Febró, o simplement remuntar la pista cap a la dreta i tornar per on hem vingut.

GAUDÍ Centre de Reconeixements Màdics - Psicotècnics	
Permisos de conduir i armes Certificats mèdics d'aptitud esportiva Certificats mèdics oficials	Passeig Sunyer 18 Baixos 43202 REUS Telèfons 977 11 54 11 977 75 66 57 www.centresmedicsbonet.com reus@centresmedicsbonet.com Tramitació gratuïta de la renovació del permís de conduir

Montserrat Martorell Mariné i Núria Ferré Bidó

(Fet a quatre mans, assegudes a l'últim banc de l'Església, després d'arreglar els altars).

Quan érem petites s'anava a esperar els Reis fent soroll com ara, però ho fèiem amb collars de mules que portaven picarols o campanetes; escallots de cabres i mules i algunes campanes.

De llaunes, quasi no n'hi havia en aquells anys. Potser alguna de gasolina, que les feien servir els nois i poques (mínimes), llaunes de conserves que s'arrossegaven.

No es feia com ara, tan organitzat. *Naltros* sortíem de casa, ja aviat al matí i tombàvem per tot el poble. Carrers amunt i avall. Cap a la carretera, al camí d'Alforja... La qüestió era fer força soroll, durant tot el dia, fins que es feia fosc. També, de tant en tant, cantàvem:

*"Els Reis de l'Orient
porten coses, porten coses,
els Reis de l'Orient
porten coses per la gent."*

Aquesta cançó és molt antiga. Els nostres pares ja la cantaven. Ells també anaven a esperar els Reis igual que *naltros*. La diferència, però, era que tot i que a *naltros* ens portaven poques coses, a ells no els portaven joguets, només coses com ara secallons, torrons fets a casa, coses així. Les coses eren molt diferents.

Al nostre temps, els Reis només venien normalment, any per altre.

Arribaven per un camí diferent cada any: d'Alforja, de l'Aleixar, de la Mussara... però només arribaven fins a la plaça. Allí eren rebuts i al cap d'una estona, cap a casa. No donava per més.

Algun any havien fet un petit acte a la Sala Parroquial, a l'escenari antic, quan encara era Ca la Narra (ara això queda on a cal Ritu trien les avellanes). Havien portat un petit joguet per cada nen i nena. Cosetes molt senzilles.

Com han canviat les coses!

Humbert Mestre Ferré

Per a mi, el dia d'anar a esperar els Reis era un dia de molt de neguit, de molts nervis. Recordo que aquest sentiment ja començava uns quants dies abans, quan s'havien d'arreglar els pots i les llaunes per a fer el rastre, i poder aconseguir que el teu fos el més llarg, ja que els pares sempre ens deien:

"Com més llarg sigui i més soroll féu, més coses us portaran els Reis".

Anàvem a les botigues del poble (jo, més a cal Teodoro, que la tenia al davant de casa) perquè ens guardessin els pots, i millor si podien ser els de les olives, que eren més grossos. Els recollíem i els anàvem guardant a casa pel dia assenyalat. El dia abans, foradàvem els pots per la part de sota i els anàvem ajuntant. De primer ho fèiem amb cordill, però es trencava de seguida i els rastres no arribaven ni al migdia. Per això es van començar a fer amb filferro.

Al matí del dia 5 de gener, sortíem cadascú de casa seva a arrossegar el rastre pels carrers del poble i per fer força soroll, com més millor. No fèiem com ara, que tots els nens i nenes es troben en un punt determinat i surten tots alhora. Ens passàvem tot el matí poble amunt i poble avall fent força soroll, i després de dinar... tornem-hi.

Al final del dia, d'aquell reguitzell de pots de llauna no en quedava ni la meitat. Els carrers en aquells anys no estaven tan ben arreglats com ara, i la majoria de pots sortien volant i quedaven trencats i aixafats. Al vespre, ben cansats i nerviosos, a sopar i a dormir (si podies), amb el neguit de pensar si hauríem fet prou soroll perquè els Reis Mags sabessin que aquí hi havia un poble, Vilaplana, amb nenes i amb nens que els esperaven. L'endemà al matí... de pressa cap al balcó a veure si els Reis m'havien portat algun regal.

La Redacció

Amb aquest Qüestionari volíem recollir la manera que les generacions de Vilaplana han viscut la tradició del Rastre. A tots hem fet la mateixa pregunta:

— Quins records tens de quan eres petit o petita i anaves a esperar els Reis o Reixos? També feies "siroll"?

Dietètiques Cabré, C.B.

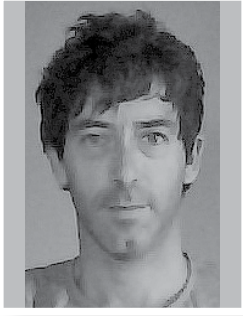
ALIMENTS NATURALS I DE RÈGIM
HERBORISTERIA
CONSULTA NATURISTA

C/ dels Jurats, 19 - 43205 REUS
Tel. 977 31 52 55

Marta C.

Estilista

C/ Dr. Fleming, 9
Tel. 661 359 418
43380 VILAPLANA

Xavier Huguet Mendizabal

El recordo com un dia molt especial. Esperaves aquell dia amb moltíssimes ganes, primer per anar a passejar el rastre, que moltes vegades t'havia ajudat a fer el pare, i després perquè sabies que els reis arribarien *alegu*. Ens explicaven que havíem de fer força *siroll* perquè els reixos sabessin que al poble hi havia nens i no se l'empassessin.

Aquell dia sorties de casa ben aviat, ja que mentre esmorzaves ja escoltaves algun rastre matiner pel carrer i allò et cridava. Anàvem tot el dia a l'ample pel poble, uns per aquí i uns altres per allà; no era un acte organitzat com el d'avui en dia, era diferent. Mon germà Eugeni sempre m'explicava que ells, els rastres, els ajuntaven els uns amb els altres i en feien uns de molt llargs, tan llargs que els havien d'estirar entre dos o tres, perquè si no, allò no ho bellugaven.

Els rastres els fèiem, evidentment, amb llaunes de tota mena. Unes de grosses quadrades que eren de l'oli pel tractor i amb llaunes on hi anaven les galetes. Recordo que també anàvem al Casal, a l'Armada, a buscar uns pots grossos rodons d'*aulives* que ens guardava per l'ocasió. I sempre acabàvem posant dins les llaunes, cargols, claus..., tot el que *arplegàvem* i podia fer més *siroll*.

Al cap d'uns quants anys, la sorpresa va ser meva el dia que vaig saber que passejar els rastres, de per aquí, només es feia a Vilaplana. Jo com que ho havia vist sempre em pensava que ho feien a tots pueustos.

Personalment la trobo una tradició molt entranyable, que no la deixarem perdre mai i que avui en dia la segueixo gaudint, veient la cara d'il·lusió de la Bruna quan surt a passejar el seu rastre.

Visca els rastres de Vilaplana!

Francesc Sánchez Robert

El record que tinc dels reis, de quan era petit és ben agradable, és clar. Recordo que la colla, al matí preparàvem els rastres de llaunes per anar a esperar els reis. Les llaunes, les agafàvem de casa, passàvem per les botigues a veure si en tenien o anàvem a resseguir les escombraries fins baix allà on l'Armand avocava el carretó. Llaunes grosses d'olives i conserves que foràvem per enfilar-les amb els filferros. A vegades era tan llarg que ens havíem de repartir entre els que estiraven i els que colpejaven les llaunes perquè fessin encara més soroll mentre s'arrossegava pels carrers de llambordes.

Em sembla que la idea era que com més soroll fessis, més regals et portarien els reis. Una vegada a l'any teníem la possibilitat de rebre algunes joguines, no pas gaires, que tant havíem somiat, i potser algunes altres que arribaven per sorpresa dins dels carretons dels tractors que anaven rere els reis, a la cavalcada. Era tot un neguit esperar a veure què ens portarien. Recordo la il·lusió que em feien els jocs de muntatges elèctrics i aquells altres de preguntes i respostes que s'encenia un llum si les encertaves i a dintre hi havia connexions també. Vet aquí que de ben petit ja em vaig quedar per sempre més enrampat pels circuits.

TAXI

SERVEI DE TAXI 6-Q

7/8 places

L'Aleixar

mòbil 689 029 326

QÜESTIONARI

Sandra Torres Galindo

Jo recordo que quedàvem tots els amics del col·le (nens, nenes, grans i petits), a les Escoles. Allí començàvem la ruta i passàvem per quasi tots els carrers del poble. Em feia molta il·lusió passar per les cases dels avis, dels tiets i dels padrins per ensenyar-los el soroll que fèiem.

Sempre comparàvem amb els amics, quin era el rastre més llarg, quin tenia les llaunes més boniques i, com és obvi, quin feia més soroll.

L'objectiu de quedar per anar al rastre sempre ha sigut fer soroll perquè els Reis ens sentissin, que no ens passessin el poble de llarg i que vinguessin a portar-nos molts regals.

Una molt bona tradició, i que espero, que no es perdi mai.

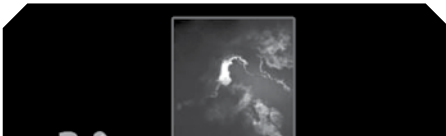

FORN DE PA I PASTISSERIA

Llaurodo

PA CUIT AMB LLENYA

Avda. Dr. Vilaseca 10 Avda. Joaquim Mir 11
Tel. 31 54 52 Tel. 81 50 04
REUS L'ALEIXAR

L'Esparver

Restaurant

C. de l'Era 14 - VILAPLANA

Tel. 977 815 223 - 655 834 157

www.esparver.com

 /EsparverRestaurant

■ *Jaume Salvat Salvat*

OLIVERES FARGUES, EN UN VIATGE SENSE RETORN

(Escrit de presentació del poemari
El bres de les oliveres de Conxita Jiménez)

Avui, just fa 15 dies que anava per l'autopista en direcció a Vilafranca del Penedès. Capficat més en la jornada que m'esperava que en cap altra cosa, sentint la ràdio de fons sense escoltar-la, vaig avançar un camió. Un tràiler.

La imatge em va semblar esgarri-fosa. De seguida em va venir al cap el transport d'esclaus. Forts i sans. Els mil-lors exemplars. Desposseïts de personalitat després de ser arrencats del lloc on van néixer i que, un cop passada la quarantena, van esperar, arreglerats, el comprador que acabaria amb tota esperança. Ben lligats dalt del camió, els veia resignats a la fatalitat. Amuntegats, el just per sobreviure al viatge.

Les branques tallades per l'enfor-cat d'uns troncals recargolats. Les arrels, les justes, ben embolicades no fos cas que els sortissin cames i poguessin fugir. Eren oliveres fargues. Mitja dotzena, se-gurament menys. A mi em van semblar moltes, massa, com si en aquell tràiler hi fossin totes. Oliveres fargues en un vi-atge sense retorn. De les terres càlides de l'Ebre a terres llunyanes i més fredes, segurament cap a França.

Patrimoni viu dalt d'un tràiler cap a un exili forçós, sense probabilitat de retorn, sense esperança. Vés a saber on aniran a parar. Com els esclaus aniran a servir un senyor, a decorar un jardí, o el que pot ser més ignominiós: decorar una rotonda d'una carretera o una plaça d'una ciutat. Quin pecat han fet aques-tes oliveres per ser castigades d'aquesta manera?

Quin sentit té ser olivera si no és el de fer olives? Quin sentit té ser olivera si no el de fer oli per alimentar persones o ungir els malalts? Quin sentit té ser oli-vera si no venen els tords a menjar oli-ves ni el rossinyol a cantar la primavera

ni l'òliba a fer-hi el niu?

Quin sentit té ser olivera si no et tenen com a olivera? Quin sentit té ser olivera si et desposseeixen de tot el significat per ser un simple element de decoració? De què ha servit sobreviure a segles de dificultats per acabar en un jardí, humit, rodejat de gespa tot espe-rant que al proper caprici acabis en un abocador, sense tenir ni la sort de ser incinerada en una llar de foc...

Quin sentit té ser olivera farga lluny de la teva terra, sense olives ni tords, sense balones ni la protecció del Montsià?

En capturar l'olivera, es captura tot el que representa.

El poderós captura el símbol de la pau per dominar-lo. Captura la bel·lesa per al seu ús privatiu. Captura la seva presència per representar l'èxit del seu amo, talment com es feia amb els esclaus del segle XVIII. Captura el temps, tot el temps de l'olivera, cente-nars d'anys perquè no pot suportar que el seu temps és finit.

Aquestes oliveres, la meitat mo-ren al cap de 10 o 15 anys. I no és ni de tristor, ni d'enyorança, és perquè qui ha viscut mil anys en un lloc, s'hi adap-ta fins al punt de formar-ne part. Sense el seu terreny, sense la cura del pagès, amb humitats excessives i treballs poc

adequats, la mort esdevé, pel que fa a la proporció dels anys de vida, quasi sob-tada.

No us vull enganyar, aquest es-poli patrimonial d'oliveres fargues que pateixen les terres de l'Ebre em sem-bla un horror, un pecat que no sé com qualificar, perquè s'aprofita de la vulne-rabilitat d'una terra i d'una gent que ho té tot molt difícil, on els recursos són escassos, i la terra, generosa arreu, aquí requereix d'un esforç constant, d'una tenacitat i una voluntat que l'olivera farga representa de manera exemplar. Davant aquesta vulnerabilitat el pode-rós sempre actua de la mateixa manera, intercanvia l'or per miralls en un tracte desigual i ofensiu.

Afirma Eduardo Martínez de Pisón: "Que l'home no té territori, sinó que té paisatge, que és territori més cultura".

Quant valen mil anys d'història? Com es pot permetre l'espoli dels mo-numents? O no és un monument un arbre que ha sobreviscut a més de mil anys d'història, plantada pels romans, però que ha requerit de la cura cons-tant de generacions i generacions fins al dia d'avui.

Les oliveres han arribat a ser cen-tenàries i algunes mil·lenàries gràcies a la cura del pagès. Es considera centenà-ria quan el tronc a 1,3 metres d'alçada mesura més de tres metres i mig de pe-rímetre. Poca broma! Això vol dir que en alguns casos, les oliveres provenen de finques romanes, la Farga de l'Arion I es calcula que té 1.700 anys, ja era a Ulldecona quan Constantí I el Gran, li-derava l'Imperi Romà. Quan se n'arren-ca una es fa una ferida irrecuperable.

A la zona que envolta el riu Sé-nia, hi ha la concentració d'oliveres

mil·lenàries més gran del món. Són uns 5.000 exemplars, ara segurament molts menys, cada un que es perd, es perd per sempre. Al municipi d'Ulldecona n'hi ha més de 1.300.

La carta d'Atenes del 1931, desenvolupada més tard al que es va anomenar la Carta de Venècia 1964, diu a l'article 7: *El monument és inseparable de la història del qual és testimoni i del lloc on s'ubica. En conseqüència, el desplaçament de tot o part d'un monument només pot ser permès quan la salvaguarda del monument ho exigeixi.*

La Convenció Europea del Paisatge creada a Venècia l'any 2002, va dir: "El paisatge (...) constitueix un element essencial del benestar individual i social. Protegir-lo, gestionar-lo i ordenar-lo són un dret i una responsabilitat per a tothom."

El Parlament de Catalunya va ser el primer parlament d'Europa que es va adherir a la Convenció i va crear l'Observatori del Paisatge; a partir d'aquí es van catalogar els paisatges de Catalunya i es poden fer les cartes del paisatge, sense caràcter normatiu, però que esdevenen un element molt útil per la planificació territorial i urbanística.

Tot i això cal anar més enllà i protegir aquest paisatge. La protecció és possible. Sense anar més lluny, al País Valencià, les Oliveres Mil·lenàries estan protegides des de l'any 2006, la qual cosa fa encara més vulnerable la situació de la zona del Sénia.

La Farga de l'Arion representa la voluntat de no resignar-se a aquest espoli. Només hi ha una manera de fer-hi front i és amb la complicitat de tots nosaltres. Sí, el turisme n'és una forma, la visita a les oliveres és una manera de generar consciència, de comunicar el significat i el valor. L'altra, és pagar el preu que val aquest oli i que en cap cas pot ser el preu de l'oli convencional.

El cas de les Oliveres Mil·lenàries fa temps que forma part del temari de les meves classes. Quan explico que el Molí de la Creu envasa oli d'aquestes oliveres i el posa al mercat, sempre em fan la mateixa pregunta. I aquest oli és més bo? Jo els dic: L'oli és bo, molt bo. Però si tu convides a casa una persona a sopar, prepares una amanida i treus oli d'aquestes oliveres i els expliques tota la història, d'on ve i què representa; si els parles de l'espoli natural d'aquestes terres, els expliques que quan els romans les habitaven, aquestes mateixes oliveres, aquests mateixos arbres ja feien oli... Què li estàs dient al convidat? Li estàs dient: Molt benvingut a casa, no ets una persona qualsevol i per tant, et trec una cosa especial.

Quin preu té això?

Durant els darrers 20 anys he dedicat part de la meua feina des de la Universitat Rovira i Virgili a promoure el desenvolupament d'àrees rurals, especialment de la demarcació de Tarragona, però també altres de Catalunya. He coordinat més de vuitanta documents orientats a posar en valor els recursos endògens de zones deprimides i la clau de volta sempre està a recuperar el valor simbòlic d'aquests recursos, previ a convertir-se en valor econòmic.

El Bres de les Fargues, aquest llibre deliciós, contribueix a reforçar el valor simbòlic d'aquest element d'identitat de les Terres de l'Ebre.

Participar de la presentació d'aquest llibre m'ha emocionat, perquè també representa el reconeixement d'una terra d'oliveres i de pagesos que són dignificats a través de l'art. En aquest cas l'art de la paraula i de la imatge. Dues formes complementàries, la imatge evocadora de pensaments i la paraula en forma de versos evocadors de mil imatges.

El llibre, en dues parts, la primera

que en dona títol: El Bres de les Fargues. La segona el Clam de la terra. El clam de la terra és un crit que explica, en el sentit literal de la paraula, aquesta relació íntima entre el món vegetal i la terra. No és una protesta ni una reivindicació, almenys així ho he vist jo; es tracta d'una descripció precisa que fuig de la idealització per ser, com les imatges, directa. M'ha captivat, també, aquesta forma poètica d'explicar les oliveres a través del bres- quina millor paraula es podia trobar!, bres multidireccional entre la terra, l'arbre, la història i la gent. El bres és la seguretat, la protecció, l'acaronament, l'aliment, l'acompanyament incondicional de segles i segles, de generacions i generacions que el voldríem, com diu en un vers del llibre tret conscientment de context:

en un cor
que se us fon
en un vincle inconclús.

He utilitzat la presentació del llibre de la Conxita Jiménez com un clam reivindicatiu de la Terra i dels paisatges agraris que també són paisatges culturals, especialment el de les fargues perquè en podem resseguir la història fins als orígens de la nostra cultura. I disculpeu-me també la pretensió, molt personal, de voler formar part del bres cap a les oliveres en un moment que estan tan amenaçades.

Em sento amb l'obligació d'abraçar-les, d'abraçar aquests paisatges que no ens pertanyen, que ens els han deixat en préstec les generacions futures igual que ens els van deixar els romans.

No podem manllevar del seu gaudi, les noves generacions. Hi tenen tot el dret.

■ ■ ■

PETIT d'kastro
www.facebook.com/petitdkastro
PLAÇA de L'ESGLÉSIA i de L'AJUNTAMENT de VILALLONGA del CAMP - teléfon 977840939

Pg. de la Mussara, 1
Vilaplana del Camp
PINTURA DECORATIVA
Josep M. Garcia
Tel. 977 815 078
Mòbil 619 233 190

■ *Antoni Cisteró García*

Ara fa 81 anys va començar un exili que aplegà, durant la matinada d'un fred 5 de febrer, els presidents de la II República, don Manuel Azaña; de Catalunya, Lluís Companys i d'Euskadi, José Antonio Aguirre. Malgrat que els acompanyaven moltes personalitats, algunes dels quals han deixat per a la posteritat les seves memòries, queden certes incògnites que em permetré, simplement, esbossar aquí.

Per què escolliren el Coll de Lli? Cal recordar que amb la desfeta militar de la República, a Catalunya prop de mig milió de persones s'abocà a la frontera francesa per fugir de la repressió dels vencedors. Però França havia tancat les fronteres el 26 de gener, el dia de la caiguda de Barcelona, i només va obrir-les parcialment el 28, per als civils. Els militars hi pogueren passar a partir del 5 de febrer. Aquesta situació va comportar una gran aglomeració de gent, en condicions pèssimes, que potser no hauria vist de bon grat el pas dels cotxes oficials (i n'eren molts). Només una anècdota per il·lustrar-ho; ens diu Azaña: "En el camino de Figueras, una pandilla de fugitivos nos robaron el coche de Servicio del batallón de guardia". El Pertús, estava completament saturat, així que cercaren un pas més discret.

Companys i Aguirre

Després d'anar canviant de recer, les autoritats es trobaven a Agullana i La Vajol, pobles a través dels quals era fàcil passar al poble francès de Les Illes, en un recorregut d'uns 6 o 7 kilòmetres; així que optaren pel Coll de Lli, camí que uneix les dues poblacions.

Passaren junts? La resposta és no. Hi ha algunes raons perquè fos així. Cal esmentar, primerament, la voluntat d'Azaña de mantenir un cert protocol, que va concretar-se en ser acollit per les autoritats franceses a la seva arribada. Això pot ser criticable, o no, però cal

afegir-hi un segon factor: la seguretat.

Durant els darrers dies de gener i els primers de febrer, els bombardejos franquistes foren continuats, per la qual cosa era recomanable evitar aglomeracions de gent. Si la comitiva d'Azaña constava d'alguns cotxes, en què s'aplegaren el Cap del Govern, Juan Negrín i el de les Corts, Diego Martínez Barrio, més alguns escortes, la de Companys i Aguirre era molt més nombrosa, ja que els seguien gran nombre de càrrecs dels respectius governs- alguns amb família- i l'escorta del govern català que estava

CALA PEIRONA
RESTAURANT

Carrer d'Àngel Guimerà, 1 - Telèfon 977 81 51 71
43380 VILAPLANA

VIALMA SAT

Esclofolladora
d'avellanes

Jaume Salvat Salvat
C. Major, 14
43380 VILAPLANA
Tel. 977 81 50 13
e: salsa@maptel.es

Sortida de Companys i Carme Ballester (EFE-ARA)

formada per uns centenars de mossos. Ens diu Josep Benet en el seu llibre *Exili i mort del President Companys* (Barcelona, Sàpiens. 2005. P. 44) que, a més del president i la seva esposa, hi havia el Conseller en Cap (Tarradellas), el de Cultura (Pi i Sunyer), i el de Governació (Sbert), seguits d'un nombrós grup de col·laboradors, funcionaris, familiars i escortes. Sobre aquests, un testimoni directe, el mosso d'esquadra Josep M. Malagelada², afirma que el seu grup havia sortit de Barcelona en nombre d'un miler. Això fa pensar que la decisió de

passar per separat era assenyada, i que fins i tot hauria estat prudent dividir l'expedició catalano-basca en grups més petits.

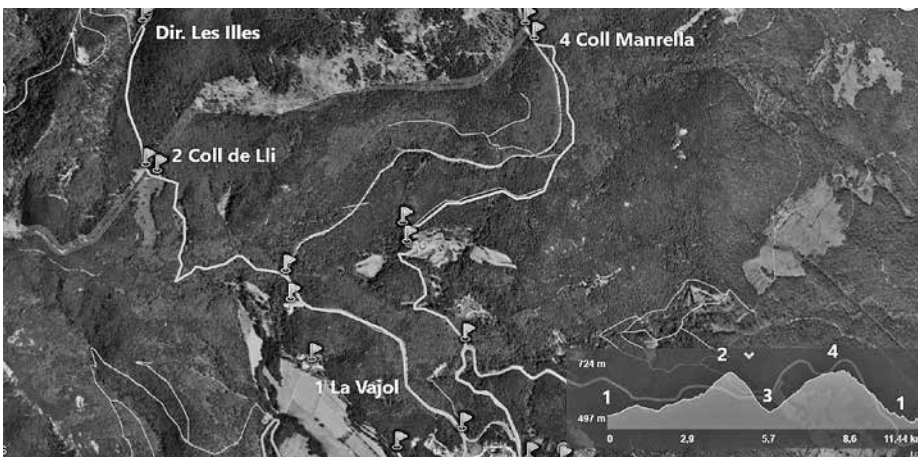
Ho feren a peu? No en tenim fotografies, però es té la idea dels mandataris passant penosament a peu la frontera. Aquesta idea és certa, però necessita una explicació: Com podien decidir passar tanta gent, alguns d'edat avançada i no tots en la forma física adient, per un "camí de cabres", com el qualifica el mosso esmentat? El desnivell no és molt gran (uns 500 m.) i el recor-

regut tampoc excessiu, però les condicions, a primers de febrer, no eren gens favorables. Tanmateix, si cerquem una mica més en la bibliografia, podem veure que la intenció era fer-ho amb cotxes adaptats. Diu Azaña: "*Nos acomodamos en los coches de la policía, capaces de trepar por aquel derrumbadero*". Però més endavant trobem la raó d'haver passat la frontera a peu: "*A Martínez Barrio, con unas personas de su familia, se le ocurrió meteres en un cochecillo que, antes de remontar la pendiente, se rompió, obstruyendo el paso*". Ni els escoltes, ni els esforços del mateix Negrín pogueren moure'l, obligant-los així a passar a peu la frontera, quan s'aixecava el dia.

Aquell 5 de febrer fou una data fatídica en què els presidents autonòmics i el de la II República, passaren a l'exili a peu, en plena desbandada de l'exèrcit republicà i, amb ells, centenars de milers de persones travessaren la frontera vers un destí desconegut, que en molts casos (més de 200.000) significà l'internament en els camps de les platges del Rosselló. La frontera es tornà a tancar, en arribar les tropes feixistes, el dia 13 de febrer. Tot havia passat en dues setmanes.

NOTES

- 1 Cites d'Azaña extretes de la carta de Manuel AZAÑA a Osorio y Gallardo. AZAÑA, Manuel. *Memorias de guerra 1936-1939*. Barcelona, Grijalbo-Mondadori. 1996. Pàg. 425 i següents.
- 2 MALAGELADA, Josep M. *L'èxode dels mossos d'esquadra el 1939*. Avui, diumenge 6.2.1977. Pàg. 11.

Ruta de La Vajol a Les Illes (Fr.) pel coll de Lli, i perfil de desnivells.

VALFRES Pinturas
pinturas y papeles pintados

SISTEMA MULTICOLOR
Más de 5.000 colores
al instante

977 31 71 54
Av. de Falset, 171 (ctra. de Alcolea)
43206 **REUS** (Tarragona)

TE'N RECORDES, NEN?

■ *Pitxi*

Va ser en aquell cine, te'n recordes, nen? On Reina i Golf compartien amorosament un plat d'espaguetis llarguissims i suculents, mentre escoltaven amb els ulls brillants la melodia *Bella Notte*, aquella mateixa nit que tu i jo, embadalits a la gran pantalla, vam perdre el darrer tren cap a París.

Només faltaven nou dies. Sí, sí, només nou dies, amb les seves nou nits seguides, perquè es fes realitat el concert que tant havíem somiat. I sabíem que no teníem temps d'agafar-ne cap d'altre perquè seria massa tard. No hi havia temps per lamentar-nos, ni per fer-nos retrets, ni de trobar cap explicació de per què collons havíem pogut perdre l'últim tren nocturn des de Barcelona a París, mentre badàvem al cine contemplant *La Dama i el Rodamon*, una pel·li de dibuixos animats de Walt Disney. Sí, és clar, m'agradaria més dir que recordo que miràvem *Sacco i Vanzetti*, o *Senderos de Gloria*, quedàriem més bé entre la penya. Però la veritat és que, si no em falla la memòria, vam veure aquella història ensucrada d'amor entre un gos de món, Golf, i una gosseta de casa bona, Reina. Què hi farem... Gent jove, pa tou.

Fos la pel·li que fos ja ens era ben igual. Calia mirar endavant i solucionar-ho. Havíem d'actuar ràpid o seria massa tard per arribar a aquella cita ineludible que maquinàvem, sense previ avís, amb el nostre interlocutor idolatrat. Només teníem, com aquells guerrillers desesperats, l'efecte inesperat de l'emboscada per guanyar aquell combat que feia més d'un any que lliuràvem contra un destí que s'obstinava maliciós en posar-nos més i més obstacles en un camí llarg i costerut. Ens caldria sort, però sobretot fe en la nostra joventut combativa, insolent i alhora, cànida i tendra; i també molta, molta persistència.

Des de l'estació de França, ben entrada la nit, vam trucar un taxi perquè ens portés amb urgència a l'aeroport del Prat. Ens havíem informat que, a trenc d'alba d'aquella mateixa nit, sortiria un avió directe a la Ciutat de les Llums. No recordo si teníem prou pressupost per enlairar-nos. Només sabíem que no podíem fallar als nostres companys, al poble, a la comarca, a la nostra idea persistent de canviar el món... No podíem tornar a casa capcots, desencantats, derrotats. Ens hi jugàvem un any de feina, d'il·lusions compartides, de reunions i més reunions fins altes hores de la nit, de perfilar rutes i fer llargs viatges arreu per enganxar cartells amb el rostre del cantant famós de poblada barba blanca, de fer mil i una truca-

des aquí i allà, de netejar herbes i matolls de l'hort on faríem l'espectacle, de muntar amb un grup de hippies madrilenys la barra del bar, de carregar i descarregar l'escenari, de deixar-nos-hi la pell en cada detall per complir el nostre somni.

Te'n recordes, nen? Tu estaves en període militar i t'havies declarat feia poc objector de consciència. Devies ser dels primers del poble, no? Estaves orgullós de ser-ho i nosaltres també. Només per això, per renegar de formar files al tot poderós exèrcit, el més probable és que no poguessis traspasar el control policial on havíem de fixar el passaport per collons. Una vegada més se'ns complicaven les coses. Però mai t'atabalaves i em vas dir que no patís, que ja t'empecaríes alguna fórmula per pujar a l'avió i volar junts fins a París. El primer que et va venir el cap va ser que diries que tenies un germà més gran que hi vivia. Que t'havien trucat, des de París, per informar-te que estava molt greu. Vaja, a punt de morir, i que l'havies de visitar abans no la *palmés*. Quins ous, nen. I així ho vas fer, és clar. Recordo que vas posar cara de corder degollat, amb els ulls tristos, mig plorosos i que el policia de torn es va apiadar perquè li vas colar aquella escena tendra que vas representar. Sempre has estat un gran artista, amic. Encara que després de traspasar el control, un Guàrdia Civil, que potser sospitava alguna argúcia, ens va cridar per dir-nos alguna cosa. Però vam seguir endavant pel corredor llarg i fred sense girar-nos, ni fer-li ni puto cas. Potser ens ho va semblar i cridava uns altres viatgers o només era una paranoia nostra. Potser teníem por de convertir-nos en estàtues de sal si ens giràvem. Potser...

Aquella nit recordo que el teu cap anava a mil i només rumiava què havíem de fer per convèncer l'artista perquè vingués, sí o sí, al nostre petit racó de món. Entre les moltes idees que anàvem discutint, recordo que se't va acudir fer un escrit on deia que tot el poble -petits, mitjans i grans- havia col·laborat, amb el que modestament havia pogut, perquè aquell cantautor francès vingués a cantar. No sé si algú havia col·laborat fins i tot regalant una gallina que ponía els ous d'or. En fi, fa molt de temps i potser era un conill o un xai amb el toisó platejat, és ben igual. El document fet de forma informal i matussera amb fulls de llibreta anava ple de noms, cognoms, de les aportacions que feien i de les firmes de la major part de la gent del poble que acreditaven l'autoria. També anava condimentat de les empremtes de la gent que nosaltres estampàvem per fer veure que no sabien firmar. Aquell detall deies que era infal·lible i que l'emoció de veure aquelles petites taques morades dels suposats vilatans analfabets colpiria al cantant de forma definitiva. El que no recordo és com vas

aconseguir la capseta que duia incorporada a l'interior l'espuma impregnada de tinta on se suca l'empremta del dit.

A trenc d'alba del 12 de setembre de 1980, sense més entrebancs, tu i jo asseguts l'un al costat de l'altre, atribolats, però contents de ser allí dalt, ens vam enlairar amb Air France rumb a l'aeroport d'Orly. Per la finestra rodona veiem com despuntava un sol ataronjat i preciós. L'aventura, que feia més d'un any que havia començat al Palau d'esports de Barcelona, prenia rumb a París per viure un devesall de noves emocions. El vol ens va costar nou mil set-cents seixanta-dues pessetes a cada u. Ho sé del cert perquè tu vas guardar els dos bitllets d'avió, com un tresor per preservar aquella història comuna que de tan rocambolesca podia semblar una faula farcida de mentides. Llavors, per nosaltres, dos joves de prop de 20 anys, era una autèntica fortuna pagar gairebé deu mil pessetes per cap. Però, vist amb la perspectiva del temps, va valer, i molt, la pena. Ja volàvem, i tan sols faltaven vuit dies.

Te'n recordes de la primera nit d'hotel a París? I tant que sí, no? Com podríem oblidar aquell paper pintat horros ple de flors estrafolàries, de colors cridaners i deslligats, que lluien de forma grotesca les parets d'aquell *meublé* picant? Recordes que era propietat d'un familiar llunyà meu que es deia Montoya? Però abans d'arribar-hi, amb un francès macarrònic, vam preguntar a un vianant, que no recordo el seu rostre, si coneixia un hotel que regentava un francès d'origen espanyol anomenat Montoya. Ell, per sort, ens va dir que sí, que curiosament coneixia un cabronàs amb aquest nom. Però ens va especificar que no regentava pròpiament un hotel sinó que era el propietari d'un local on les prostitutes s'hi allotjaven ja fos de dia o de nit amb els seus clients amb ganes de companyia, carícies o pur sexe. Recordo que quan l'hi vaig dir a la meva àvia paterna, al tornar de París, em deia que no podia ser. Que el seu parent, fill d'una cosina germana seva, tenia un hotel com cal i no un tuguri de mala mort.

En fi, sigui com sigui, el fet és que vam allotjar-nos en una habitació comuna les dues nits que vam pernoctar a París. I és clar, a més a més vam dormir de franc, ja que els propietaris eren de la família. El parent, el tal Montoya, i la seva muller, no ho tenien tan clar, ja que ens van reclamar la pasta per dormir allí, però no els vam fer ni cas. Els vaig dir, mentre baixàvem les escales, que ells i tots els familiars francesos que teníem en comú sempre que havien vingut al poble havien dormit de gratis a casa dels avis i que per tant nosaltres dos faríem el mateix. No sé si ens van beneir o maleir quan sortíem al carrer, carregats amb les motxilles de viatge.

Te'n recordes d'aquelles passejades llargues i fantàstiques que fèiem pel costat del Sena, acompanyats d'aquell vell

amic del nostre poble? Ell havia hagut d'exiliar-se per evadir el servei militar i feia molts anys que vivia a París. Aquell home tan singular, de grat record, era molt més gran que nosaltres. Diria que del mateix any que el meu pare, el trenta- quatre. Però tot i tenir més o menys quaranta-sis anys posseïa la mateixa vitalitat i empena que la d'un jove adolescent que li batega el cor a mil pulsacions. Encara que amb la gran diferència que era un savi madur i experimentat. Ell ens feia de Cicerone particular, ja que es coneixia aquella ciutat tan immensa com si fos casa seva. Ens anava explicant sense parar ni un moment, gairebé sense respirar, cada forma de vida en detall de la fauna i la flora que poblava aquelles aigües verdes i fosques del riu. Sort que abans d'aquella explicació exhaustiva li vas preguntar què en sabia d'aquell gran riu que veiem a sota nostre. Ell va pensar i ens va dir: "Res, nois no en sé res" Tenia uns ulls petits i una mirada entremaliada. Era viu com una centella, divertit, foteta... i sota la seva aparent modèstia s'hi amagava un pou de saviesa.

I d'aquella tarda que ens va convidar a casa seva, mostrant-nos orgullós aquell llum de ferro espectacular que havia forjat amb les mans? Ens va explicar que havia sigut mestre serraller, no? Em ve present que el tenia penjat al mig del menjador. Diria que hi tenia esculpides les quatre barres catalanes. S'estimava la seva terra catalana com pocs, malgrat que havia hagut d'emigrar. I se li notava als ulls quan en parlava, ja fos per criticar o alabar. De com gaudia explicant-nos com era el nostre poble abans, quan ell hi vivia, i fins i tot del present o de l'esdevenir que ens augurava. Ens adonàvem que en sabia molt més que nosaltres tot i viure'n ben lluny. O de com ens explicava fil per randa, els carrers, les places, els edificis, la conurbació, el trànsit, la història, les revolucions, la filosofia de cada pintada que hi havia estampades a les parets o al metro de París. Que orgullosos ens sentíem de tenir un ambaixador del poble tan savi i tan bona persona. No que sí, nen? Recordes que tenia un nom poc comú, fora del santoral i que ens sonava a antic i llegendari?

El que estic segur que recordaràs és aquella llum diàfana d'aquell migdia de finals d'estiu parisenc quan vam arribar per fi davant d'aquella casa preciosa del cantant francès que buscàvem. Crec que portaves la seva adreça escrita en un paper mig rebregat, a la butxaca. No sé, ni recordo haver sabut mai com la vas aconseguir o qui te la va proporcionar. Sempre tenies recursos i enginy detectivesc per trobar el que et proposaves. Ell vivia en un dels llocs més bonics i amb més glamur de París: la famosa *Ille de Saint Louis*. Te'n recordes de

BENZINERA*AUTORENTAT

CARBURANTS VILAPLANA

DISTRIBUCIÓ A DOMICILI DE GASOILS

Comandes: 977 328 417

Tot tipus d'articles pel seu vehicle - Obert 24 h

l'edifici? Jo no gaire. Suposo que era d'un estil sobri, elegant, neoclàssic com els que hi ha escampats arreu d'aquella ciutat tan elegant i cosmopolita.

Mentre pujàvem per les escales, la llum del sol dels fines-trals ens il·luminava, fent-nos pampallugues, i ens encoratjava a seguir fent camí. Quan per fi vam arribar al replà de la porta, jo estava una mica nerviós i esporuguit. Cagat de por, vaja. Tu feies aquella cara de jugador de pòquer madur i avesat que sempre has sabut fer com ningú. Vam trucar al timbre i ens van obrir la porta sense dilació. Sí, sí, sortosament era ell. Uf! Uf! Quin descans, que bé, vam respirar alleugerits. T'imagines nen, que hagués estat fora de viatge, que no ens hagués volgut obrir en veure per l'espill aquell parell de joves desconeguts de xolles llargues, o que no fos l'adreça correcta? En fi, no puc ni vull imaginar-ho. La sort, aquesta vegada, estava de la nostra part. Sí, davant nostre hi havia aquell senyor de barba blanca i de cabells llargs que tant desitjàvem veure per explicar-li el motiu d'aquella visita tan inesperada com desesperada. Era alt i molt prim i jo diria que anava vestit de blanc. No era així, amic meu o el que era blanc eren les parets interiors de la casa? El que és segur que estava sol. És clar, acompanyat amb la seva grata solitud, com diu la lletra d'una magnífica cançó seva.

Recordes que ens va fer passar amablement, que ens va fer seure al gran saló com els seus convidats i que ens va dir amb educació que què volíem. Tu que portaves la veu cantant, mai millor dit, vas començar a explicar del lluny que veníem, perquè érem allí i què volíem. Ell, el cantant, escoltava amb respecte i molta atenció, sense dir res. Estava tranquil·lament assegut en una cadira de fusta. De tant en tant, es tocava els llargs cabells blancs i canviava la posició d'aquelles cames llargues que tenia entrellaçades. No parlava, però ho deia tot amb el posat distès i amb aquella mirada atenta i cordial.

Tu, com havia de ser, vas començar pel principi. Parlant d'aquell vespre d'estiu de 1979, on tots els companys i tu i jo vam al·lucinar amb la seva música, els seus cants i aquelles lletres contestatàries que ens colpien molt endins, en un Palau d'Esport de Barcelona ple de gom a gom. De com li havíem dit en persona, després de la seva actuació brillant, que volíem que vingués a cantar al nostre poble; que volíem descentralitzar la cultura i que aquesta arribés a cada racó de món. De com el seu representant ens havia dit que sí, que no hi havia cap problema i que l'any vinent, si complíem el contracte, el seu representat junt amb els seus músics estaria entre nosaltres. Tu anaves explicant i detallant, amb la gestualitat inoblidable de les teves mans, els fets que ens havien portat allí. Li vas detallar com el seu representant basc, d'infesta memòria, ens havia pres el pèl i menystingut, li vas ensenyar els fulls plens de signatures junt amb les empremtes de la gent del poble, li vas mostrar un exemplar del cartell que ja havíem publicat, li vas parlar de la il·lusió que aquell col·lectiu de joves havia dipositat en aquell concert... I jo veia com a ell se li anaven il·luminant més i més aquells ulls verds de mirada felina.

Quan vas acabar, no recordo si vaig dir o fer alguna cosa, ja que portaves les negociacions a les mil meravelles. Jo crec que vaig respirar profundament alleugerit. Diria que fins i tot vaig anar directe al lavabo. Massa emocions juntes. Llavors, ell va començar a plantejar els dubtes o problemes que podrien sorgir. I tu, un a un, els hi anaves resolent sense vacil·lacions.

Que si l'hotel, que si els músics, que si els bitllets d'avió, que si l'escenari, que si el contracte... Res, cap problema; tot ho faríem com ell volia. Llavors es va aixecar lentament fins on hi havia el telèfon fix i va anar trucant, un per un, tota la tropa dels seus músics prestigiosos. També vam escoltar com parlava per l'auricular amb el promotor que ens havia ensarrotat. No enteníem ben bé el que li deia, ja que parlava ràpid i ho feia en un francès que no acabàvem de comprendre del tot, però vam intuir pel to alt i enfurismat que li etzibava una bronca per haver-nos ensarrotat sense pietat.

Finalment, com a gran amfitrió i millor persona, va parar la taula i ens va convidar a dinar com si fóssim vells amics de tota la vida. Te'n recordes de la il·lusió que ens va fer i de com vam al·lucinar al tastar aquella mil i una classe de formatges deliciosos que només havíem vist als anuncis de la tele o quan anàvem de viatge a Andorra amb autobús amb els pares i mig poble? Entusiasmats, no ens en vam poder estar de trucar als nostres companys per dir-los que tot havia anat bé i que el concert per fi se celebraria. Quina passada, no que sí, nen? Però encara ens quedava molta feina per fer i només teníem set dies.

Enguany fa quaranta anys d'aquell viatge inoblidable a París que vam fer tu i jo. Te'n recordes, nen? Qui ho diria, no? Quaranta anys que estàvem tu i jo, en aquell cine proper a l'estació de França, asseguts, aliens al temps, badant amb una pel·li entre dos gossets que senzillament s'enamoren i que passen de pertànyer a dues classes socials antagòniques. I sí, com deia el títol de la cançó, que cantava al compàs d'un acordió aquell cuiner generós, amic de Golf, el gos Rodamon, va ser una *Bella Notte*. Bellíssima nit, afirmaria jo, malgrat perdre aquell tren.

Però ara que hi penso, el que més em dol a l'ànima, amic meu, és que ja fa un any que tu, company de lluita incansable, viatger de memòria prodigiosa... malauradament, ja no hi ets ni de nit ni de dia per compartir-ho i per recordar-m'ho de nou.

Aquest text sobre el viatge del Xavier i jo a París, el dia 12 de setembre de 1980, per intentar convèncer a Georges Moustaki que vingués a fer aquell mític recital a Vilaplana vuit dies després, s'inspira i pren forma a partir d'un dels dos bitllets d'avió que vam comprar aquell dia. La Montserrat Forester, esposa i estimada companya del Xavier, me'l va regalar fa poc temps, com a mostra d'amistat. A través d'aquest regal tan entranyable he intentat rememorar tan bé com he pogut i sabut el que vam viure junts aquells dies tan importants i transformadors en les nostres vides de joves adolescents.

Moltes gràcies, Montse.

A la Montserrat, la Mar i la Montsant, i a tots aquells amics/es del nostre estimat i inoblidable Xavier Joanpere Olivé.

Pitxi, setembre de 2020, amb afecte.

IMPRESINDIBLES

■ *Montserrat Foraster
Adserà*

Un home o una dona imprescindible és per a mi aquella que per la seva voluntat de justícia social, per la seva activitat incansable de solidaritat i lluita pels drets dels més desvalguts, pels drets dels pobles, per la seva capacitat d'incidir positivament en el seu entorn no es poden deixar de tenir en consideració mai.

Així doncs un home imprescindible per a mi és Francesc Layret i Foix.

Neix a Barcelona el 1880 en una família lliberal, catalanista, progressista i acomodada econòmicament. Als dos anys pateix una malaltia que el paralitza de cintura per avall i que el fa anar tota la vida amb croses i amb molts ferros que li subjecten les cames; tot i això va ser un home d'acció que mai es penedí de si mateix.

Als 21 anys acaba les carreres universitàries de Filosofia i Lletres i Dret.

El 1902 Funda l'Agrupació Escolar Republicana. Primera agrupació que es va plantejar la catalanització de la universitat. Els afiliats a aquesta agrupació anaven als barris obrers a fer xerrades i a alfabetitzar les classes populars. En aquell temps a Barcelona hi havia un 36% d'analfabetisme.

El 1903 forma part del nucli fundador de l'Ateneu Enciclopèdic Popular amb molt arrelament social on s'educava els obrers i es discutien les idees més obertes i noves.

Creia i reivindicava que només la cultura alliberaria les classes populars del jou de les classes dominants.

Als 25 anys és escollit regidor de l'ajuntament de Barcelona on aconseguí dos milions de pessetes en les obres de la urbanització de la Via Laietana i intenta que tots aquests diners vagin on més falta fan. Proposa un projecte per crear 4 escoles coeducatives, amb els corrents més oberts i progressistes i en català. L'església i les forces dretanes

li suspenen el pressupost i mai s'arriben a realitzar.

El 1916 participa en el diari combatiu *La Lucha* juntament amb Lluís Companys, Marcel·lí Domingo...

En la seva qualitat d'advocat defensa els obrers enfront de la patronal i moltes vegades sense cobrar honoraris i fins i tot pagant els costos dels judicis de la seva butxaca.

El 1919 és escollit diputat a les corts espanyoles on denuncia la guerra d'Espanya amb el Marroc titllant-la de «sagnia i robo». Alhora també assenyala la greu situació de la classe obrera, la indefensió dels seus sindicalistes i les greus desigualtats socials. Tot això li comporta molts enemics.

Denuncia les jornades de treball enormes, la situació d'explotació absoluta de les dones, la indefensió dels treballadors i sindicalistes davant dels poders de l'alta burgesia catalana i dels poders de l'estat.

Partidari que els anarquistes deixessin la violència i s'impliquessin políticament en un partit format per treballadors i no pas per intel·lectuals i polítics de carrera.

El somni de Francesc Layret era construir una alternativa a les dretes que fos popular, amb justícia social i a favor de l'alliberament de Catalunya.

Aconseguí vincular la qüestió social amb la qüestió nacional tot arrabassant-li el monopoli del catalanisme a la Lliga.

El dimarts 30 de novembre de 1920, ara fa cent anys, en Francesc Layret i Foix, al sortir de casa seva per anar a auxiliar els presos com Lluís Companys, Salvador Seguí... que havien de ser portats cap a la presó de la Mola a Maó, va rebre l'impacte de set bales d'un sicari a sou del Sindicat Lliure de la patronal i amb el suport total del governador Martínez Anido, home de plena confiança del rei Alfons XIII.

La vida d'aquest home imprescindible els va costar 100 pessetes.

Les seves dues croses mai es van trobar.

L'enterrament el dia 2 de desembre va ser una demostració de dol increïble. Els obrers i obreres varen omplir els carrers de Barcelona. Havien perdut el diputat del poble, l'home catalanista que escoltava i parlava per ells. La crosca del poble.

En Layret va ser un home imprescindible com ho són molts homes i dones d'abans i d'ara. El que cal és no oblidar-los, reivindicar-los, explicar-los a les noves generacions perquè el seu esforç, la seva lluita, les seves capacitats segueixin esperonant-nos a lluitar per un món millor amb qualitat de vida i justícia social per a tothom.

A Layret

*Vint bales foren, vint bales
ai!, quan trencava la nit!
Dia trenta de novembre,
nit d'hores decapitades!
Vint bales foren, vint bales!
Dia trenta de novembre,
nit sense alba de matí!
Ai!, com moria la nit!
Caigué la crosca del poble!
Segaren l'alè de l'aire!
Vint bales foren, vint bales!
Malhaja qui no ho recorda,
vint escorpiats al seu pit!
Ai!, com sagnava la nit!*

Maria Mercè Marçal

■ *Pau Serra Reche*

ELS MOLINS FARINERS DE VILAPLANA (III)

Als darrers números de Lo Pedrís vam oferir una mirada històrica als molins fariners de Vilaplana i vam mostrar les restes dels dos molins més coneguts del poble. En aquest, analitzarem els dos més desconeguts: lo Molinet i el Molí del Carletes. També mostrarem una reconstrucció 3D del molí millor conservat.

Molí del Carletes

L'estat de conservació d'aquest molí és molt deficient. Només el fet que sempre hagi sigut anomenat per aquest nom i alguns altres petits elements permeten que se sàpiga que és un molí.

L'edifici està completament cobert d'herbes i es distingeix amb dificultat. Sembla que de les quatre parets que es conserven, només un tros d'una d'elles, amb carreus més grossos que la resta, forma part del que era el molí, ja que més tard va passar a ser un mas agrícola.

De la bassa se'n conserva molt poc. Poc més de dos metres d'una paret, com s'aprecia a la següent fotografia.

També es conserva part de l'era, davant mateix de la porta de l'edifici.

El canal i la resclosa sembla, per fonts orals, que es conserven prou bé i que són visibles, però en anar a veure'ls ens vam trobar que la riera és tota embardissada per la falta de rierades, i no es pot accedir a la zona on sembla que es trobaven aquestes estructures. Tot i així, sembla que se situen una mica més

avall del Pont Vell del poble.

En canvi, no hi ha cap rastre del carcabà i del desguàs d'aigua, però sembla que no desguassava a la riera directament, perquè està situat damunt d'una roquera, sinó que ho feia a la rasa situada a l'altra banda del molí.

Lo Molinet

D'aquest molí se'n conserva molt poc, ja que era el molí més petit, el que va durar menys temps i el menys conegut del poble. Actualment, és a l'interior d'una propietat privada, una casa rural del poble, i he hagut de demanar accés als propietaris.

El poc que se'n conserva pràcticament és tota l'estructura de la bassa, la qual ha estat utilitzada per fer-hi un petit pati exterior i un jardí, i delimita parcialment amb les cases del costat, i una petita part del terra del molí, mig amagat sota la sorra del riu.

Paret de la bassa

En la següent fotografia es veu el lloc on devia ser el pou, el qual es pot veure per la calcificació del mur, tot i que no s'aprecia massa bé a la fotografia.

VILAPLANA

Aquí veiem una part del terra del molí, apreciable perquè, el dia que vaig anar a visitar la propietat, feia poc de l'última rierada i l'aigua havia netejat la zona.

Aquí es pot apreciar el pati en el qual s'ha convertit la zona de la bassa. El molí se situava a la dreta de la bassa.

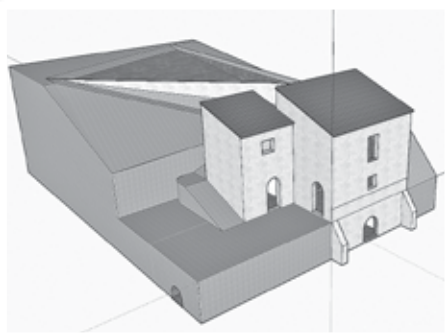

Reconstrucció 3D del Molí del Pigat

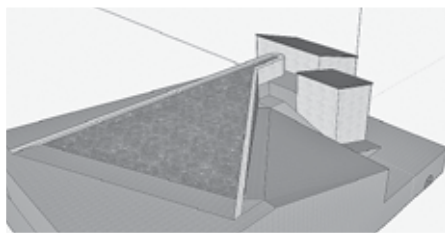
Actualment es poden trobar moltes restes de molins a Catalunya, però la majoria estan en mal estat, i costa imaginar com haurien estat en l'època que van ser utilitzats.

Per això vaig decidir utilitzar una eina tecnològica, com és l'aplicació SketchUp, per fer una reconstrucció en tres dimensions d'un dels molins que cito al treball. En aquest cas vaig decidir fer-la del Molí del Pigat, ja que és el molí més ben conservat i el que em donava més opcions a l'hora de fer una reconstrucció.

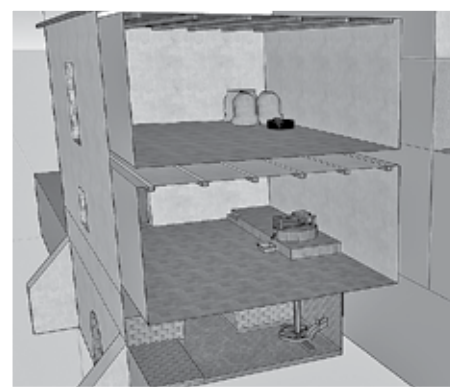
Per fer aquesta reconstrucció m'he basat en mides preses sobre el terreny i en diverses fotografies que vaig prendre, a més d'una d'antiga, que surt en la primera part de l'article, en la qual es veu el molí en més bon estat de conservació que l'actual.

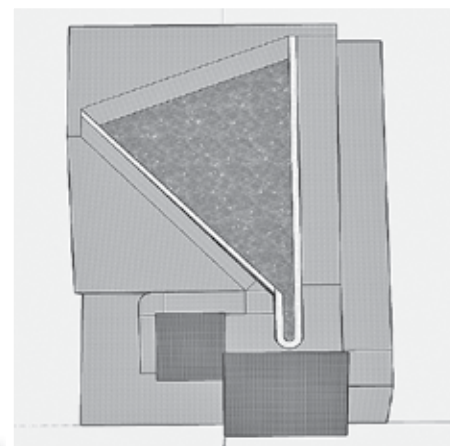
Visió frontal

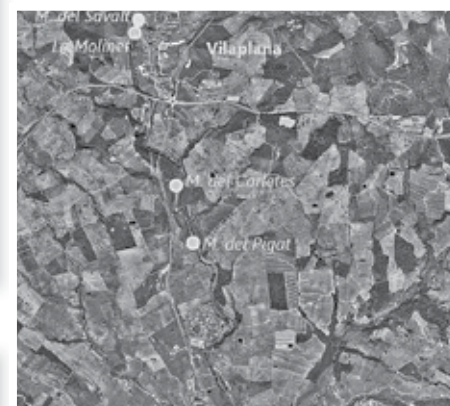
Visió posterior i bassa

Secció i interior

Planta

Localització dels quatre molins de Vilaplana.

Font: Elaboració pròpia sobre la base d'un mapa de l'ICGC

L'Ajuntament de Vilaplana millora els sistemes de climatització i els tancaments d'edificis municipals

S'han instal·lat noves finestres d'alumini al primer pis de la Casa de Cultura i s'ha substituït el sistema de climatització de l'Ajuntament de Vilaplana i de la Llar de Jubilats i la Xalateca, a la Casa de Cultura.

Sistema de climatització

Les actuacions dutes a terme tenen per objectiu millorar els equipaments municipals així com la seva eficiència energètica, reduint el consum d'energia i evitant pèrdues de calor.

Amb aquest objectiu, s'ha instal·lat un nou sistema de climatització a les oficines de l'Ajuntament, amb un total de quatre equips, tant de calor com de fred. D'aquesta manera, es deixarà d'utilitzar la caldera elèctrica existent per a la calefacció de l'edifici; una caldera que suposava un elevat consum d'energia elèctrica.

A la Casa de Cultura, s'han instal·lat dos equips, un a la Xalateca i un a la Llar de Jubilats que substitueixen els

existents, ja que havien quedat molt antiquats i no funcionaven correctament.

La substitució dels equips de climatització estima un estalvi total en la factura elèctrica de prop de 1.900 € anuals.

L'actuació ha tingut un cost de 5.846,60 € i ha comptat amb una subvenció per a l'energia sostenible i l'adaptació al canvi climàtic de la Diputació de Tarragona, de 5.554,27 €.

Substitució de finestres

A finals d'octubre es van executar les obres de substitució de les finestres

del primer pis de la Casa de Cultura. Les finestres que hi havia, degut a la seva antiguitat, tenien diversos problemes estructurals i de tancament. Per aquest motiu, s'han substituït per unes noves finestres d'alumini amb doble vidre i càmera d'aire que permeten un major aïllament tant a nivell tèrmic com acústic.

En total s'han substituït les quatre finestres del primer pis: una tribuna principal (que compta amb dues obertures oscil·lo batents, amb mosquitera) i una finestra practicable, ambdues donen al carrer del Casal i una finestra practicable amb mosquitera i una tribuna que donen a la pista poliesportiva.

L'actuació ha tingut un cost de 5.935 € i ha comptat amb una subvenció per equipaments municipals d'interès ciutadà i edificis singulars i patrimonials de la Diputació de Tarragona, de 5.000 €.

PREGÓ DE LA FESTA MAJOR 2020

Bon vespre, gent de Vilaplana! Ja hi tornem a ser!

Com cada any, quan comença a treure el cap la tardor amb alguns dies de ventades fortes i algun aiguat inoportú (per a l'avellana, és clar), arriba la Festa Major. I aquest any, oïda, i com bé prou sabeu, serà un pèl estranya i diferent, doncs aquest bitxet anomenat Sars-CoV-2 ens ha empestat amb aquesta pesada pandèmia de la COVID-19. I sí, és una gran tocasonada haver d'estar tots emmascarats i separadets com si fóssim en temps de lepra.

Sabeu, però que el bitxo aquest tant empenyador no va sortir de Wuhan, allà a la Xina? No, no, d'allà no ve. Es veu que va sortir d'aquí. Sí, sí, d'aquí de Vilaplana, diuen alguns. I ja sabeu exactament d'on, no? Jo per mi, que en lloc d'una casa rural hi han muntat un laboratori secret, a Cal Còbit. Oh, i es veu que fa sis mesos que ja no els funciona la web, ja que totes les cerques del món sobre la malaltia els l'han col·lapsat. De fet, no és d'estranyar, amb la banda ampla que tenim al poble... (Anna, no t'ho prenguis malament que és broma!!!)

Es veu que per aquesta raó, que d'amagat, investigadors de tot el món han vingut al poble a buscar-hi la soca mare del virus (curiosament han anat venint tots els dissabtes al vespre.... ja m'enteneu), però no se n'han sortit, no n'han trobat gairebé ni rastre en tot Vilaplana, tu.

I és que a Vilaplana ens n'hem sortit prou bé, de moment, d'aquest mal dimoni. Toquem fusta! I sabeu per què ens n'hem sortit prou bé?

Doncs perquè aquí la gent és com déu mana, i majoritàriament s'ha comportat i es comporta com toca en aquesta situació. I això és una de les coses que fa que a Vilaplana s'hi visqui molt bé. Sí, sí, a **Vilaplana s'hi viu molt bé!!!** Ho hem pogut ben comprovar durant l'enclaustrada de més de dos

Àlex Masdeu Font

mesos d'aquesta primavera. I si no, pregunteu-li a qualsevol que visqui a Reus o a Barcelona en un pis.

No en va, ja fa molts anys que en aquest poble hi ve a viure força gent de fora, com jo mateix, atrets pel magnetisme que encomana el poble i els seus magnífics encontorns.

I molta més gent que hi vindria si hi hagués disponible més parc d'habitatge. De fet, tots sabem el buscases que van les cases per comprar o pisos per llogar, i els desorbitats preus de sortida a la venda que molts d'ells tenen, fins i tot en temps de crisi.

El cas és que a **Vilaplana s'hi viu molt bé** (i ho torno a repetir). I per què s'hi viu tan bé? Al meu entendre hi ha diversos factors, però n'hi ha 4 que són fonamentals:

Primer - (i el principal) **L'entorn natural** excepcional que ens envolta, presidit per l'alterosa Serra de la Mus-sara, a mode d'amfiteatre per al poble.

Segon - **L'entorn rural** encara viu (tot i que tocat de mort), amb els conreus abancalats i de petites dimensions, estesos per tot el voltant del poble.

Tercer - **L'entorn humà**, bàsicament i pel fet de no haver-hi sobreexplotació humana ni presència d'urbanitzacions. Altrament dit, el poble no ha crescut gaire les darreres dècades, ans el contrari, ha minvat.

i Quart - La proximitat i la bona comunicació amb les grans ciutats i per tant, amb tots els serveis.

D'aquests quatre factors, els tres primers (l'entorn natural, el rural i l'humà) per a mi s'engloben en el que en podem anomenar **PATRIMONI** en majúscules, o sigui tot allò que existeix per raons històriques o actuals i que fa que el nostre paisatge sigui el que és:

El Patrimoni natural, amb els impressionants boscos arreu del nostre terme, la ufanosa geologia mostrada en les cingleres i barrancs, la fauna que s'hi amaga, les fonts i un llarg etcètera... i això sí, amb el seu bon o mal estat de conservació.

El Patrimoni cultural i arquitectònic, com són la cura dels camps d'una forma encara prou tradicional i tot allò que històrica i actualment ho fa possible, com els camins empedrats o no, els marges de pedra seca, les masies, les eres, els aprofitaments dels recursos hidràulics (fonts, mines, pous, basses, rescloses, aljubs, conduccions, etc.), la indústria associada al medi rural (molins, forns de rajola i de calç, pous de neu, carboneres, les pedreres de llambordes, etc.), com també les diferents construccions necessàries per a viure al poble (les cases, els ponts, l'església, les fonts, els dipòsits, el cementiri, els horts, etc.)

El Patrimoni humà, en definitiva, la seva gent, des dels petits als vells, i la seva evolució en la història, modelada per les diferents possibilitats de supervivència que han tingut en cada moment segons el grau de disposició de serveis bàsics, de serveis culturals i d'esbarjo, d'abastiment de qualsevol producte o a les possibilitats de relació amb altres col·lectius.

És doncs per mi molt important estudiar, conèixer, comprendre, estimular, restaurar, afavorir i difondre tots aquests nostres patrimonis. Això que sembla tan evident, i que en general és pel que vetllen les nostres administracions, no sempre està plantejat així, ni està prou ben considerat.

És clau per poder realitzar tot això, aquestes tres coses:

- Saber d'on venim
- Saber on som
- Saber on volem anar

Doncs si no, el que farem és sols navegar a les palpentes i deixar-nos portar cap on bufi el vent i a no se sap cap on.

Saber d'on venim vol dir conèixer la història que ens ha precedit, l'evolució de la demografia, de les diferents economies que hi ha hagut i els seus perquès, reconèixer, protegir, restaurar i difondre el patrimoni llegat de cada època. Crec que encara estem a les beceroles en aquest sentit. Un gràfic exemple: arran de la petita intervenció a la Font de la Vila feta aquest estiu amb un Camp de Treball per a joves, molta gent que viu al poble em preguntava "i on és aquesta font?"

Quan un patrimoni cultural i arquitectònic es coneix, és més fàcil respectar-lo, comprendre'l i posar-lo en valor. Quants elements patrimonials s'han destruït per desconeixement dels seus propietaris o de les administracions?

Saber on som és clau per poder preveure cap a on volem anar i avaluar-ne les possibilitats que tenim per fer-ho. Saber si tenim prou allotjament perquè els nostres fills es puguin quedar al poble, saber si hi ha suficients espais per a poder obrir-hi negocis, saber que no es pot viure sense una xarxa telemàtica com cal, saber quin patrimoni està en risc, saber quines necessitats tenim tots els vilatans, etc.

Un parell d'exemples del saber on som:

Si et poses a la rotonda d'entrada al poble de 6 a 9 del matí de qualsevol dia feiner, és fàcil observar que la gran majoria del poble treballa fora vila, veient la quantitat de cotxes que marxen esperitats. Segurament tan sols un 5% o menys de la població treballa al poble, la qual cosa ens converteix en un poble dormitori. Saber on som és saber que som un poble dormitori, afavorit pel quart factor que deia, de la proximitat a les grans urbs.

Un altre exemple... què passarà quan els jubilats que cuideu els trossos, ho aneu deixant per causa de l'edat? Doncs el que ja va passant actualment, que inexorablement el bosc es va menjant cada dia el nostre patrimoni rural, ja que la quantitat de pagesos joves en actiu que tenim és molt minsa, tan minsa que no sé fins a quin punt seguiran sent viables tant la Cooperativa com la trencadora d'avellanens...

Saber on volem anar és l'aposta absolutament necessària que hem de fer tots com a col·lectivitat; i quan

dic això no em refereixo sols a les administracions (local, comarcal, nacional o estatal), sinó a cadascú de nosaltres per aconseguir que **a Vilaplana s'hi segueixi vivint molt bé**.

I això ha de passar, crec jo, perquè s'hi pugui treballar molt bé, s'hi pugui estudiar molt bé, s'hi pugui fer cultura molt bé, s'hi pugui fer esport i lleure molt bé...

Seguint els exemples d'abans, saber on volem anar té a veure en si volem fer coses per afavorir que no sols un 5% dels vilatans hi treballin, sinó potser un 10 o un 15 i perquè no un 20%.

Té a veure també en si volem un terme amb paisatge rural encara per molts anys o en un paisatge boscós, des de la Font de Les Creus enllà.

Segurament tot tindrà els seus avantatges i desavantatges, però cal que hi reflexionem per veure què més ens convé.

I en aquest camí, que necessàriament les administracions juguen un paper clau, els vilatans i vilatanes també l'hi juguem. Perquè no s'hi val a pensar que els governants ens salvaran el cul i ens ho faran tot. Ben just, amb els temps que corren, ens podran abastir dels serveis bàsics essencials i de qualitat per a mantenir i tenir cura del Patrimoni humà del poble.

Per la resta de Patrimonis (el natural i el cultural - arquitectònic) és on els i les vilatanes juguem un paper clau, ja que tant la **iniciativa privada** com el **voluntariat** són els que poden inclinar, o no, la balança cap on volem anar.

La **iniciativa privada** pel que fa a fomentar i a invertir en petits negocis al poble, que són possibles: en pocs anys hem passat de 0 a 3 restaurants, oïdà, però ens manca forn de pa... Vam tenir relleu en la botiga, i en la perruqueria, però el tindrem en la carnisseria en el seu moment? I en els paletes del poble? Cada setmana ens visiten centenars d'excursionistes, corredors i ciclistes, i molts joves del poble en són afeccionats. Per què no prendre la iniciativa, per exemple amb una empresa de serveis a la muntanya, guiatges, una escola de running, un parc de tirolines i ponts penjats, etc? (vés per on com s'han espavilat en aquest sentit a Cornudella, a Margalef o a Arbolí per posar uns exemples propers). Per sort alguns pagesos joves han començat una nova aventura al poble fomentant l'agricultura ecològica

ca i diversificant els productes. Jo crec que ens faltaria algun petit negoci d'elaboració de productes alimentaris artesanals per donar valor afegit i sortida a l'avellana, l'ametlla o l'oliva amb preus sota terra en el mercat tradicional. I així podríem seguir desgranant molts altres exemples de diferents i variats sectors econòmics.

No fer res o seguir somiant en ser funcionari o acomodar-nos en feines foranes significarà seguir sent un poble dormitori amb cada vegada menys possibilitats d'activació econòmica i social.

Quant al **voluntariat**, crec que és més que mai el moment de potenciar-lo, tot i que en aquest sentit a Vilaplana hi ha hagut i hi ha moltes iniciatives realitzades mitjançant el voluntariat. Em consta que, en bona part, així es va fer l'edifici del Casal i la piscina. No cal dir la quantitat d'activitats, actes, i concerts, etc. que promou cada any el Grup de Joves, o les activitats de l'AMPA, el Grup de Teatre, Lo Pedrís, el Festival d'estiu, les Sortides nocturnes a peu o en bici, l'Aplec de La Mussara, i últimament, La Xalateca o el Fridays for future, i un llarg etcètera. Potser el que mancava en aquest sentit és la part més referida al patrimoni arquitectònic i tradicional, sabent, i em consta, que molta gent del poble és estudiada i estudiosa en aquests temes (i a mi personalment és un dels que més m'interessa), o també la quantitat de vilaplanenques i vilaplanencs lletraferits, que han potenciat el Mussart, la lectura de poemes de Nadal, les tertúlies literàries. Potser, i ho deixo a l'aire, moltes d'aquestes iniciatives es podrien coordinar i potenciar amb la creació d'un **Centre d'Estudis Vilaplanencs**, a l'estil de molts altres que hi ha en diferents poblacions catalanes. Llenço la idea a l'aire...

En definitiva, el meu pregó d'enguany és una reflexió sobre qui som i qui volem ser com a poble, i que a les nostres mans està la clau per aconseguir-ho. Sols hem de sortir un moment de la nostra zona de confort i veure què pot fer cadascú per, a banda de dir que a Vilaplana s'hi viu molt bé, fer que a Vilaplana s'hi visqui encara millor.

Gràcies a totes i a tots per escoltar-me i que tingueu, malgrat tot, una Festa Major encara millor.

Bona Festa Major!!!

Enguany, tot i el moment que ens ha tocat viure, vam assumir el repte d'organitzar la Festa Major. Amb els condicionaments de la pandèmia i amb el límit d'aforament, els vilaplanencs i les vilaplanenques han tingut prioritats. Ha estat diferent, amb actes diversos per tenir en compte totes les edats. Per tal de garantir el control d'aforament, a tots els actes s'hi accedia amb inscripció prèvia, havent d'acreditar l'empadronament, la residència o ser socis del Casal Vilaplanenc.

Vam instal·lar un Envelat a la Pista del Casal per poder

garantir la distància entre cadires i taules, segons l'acte. Tot-hom entrava amb mascareta, se li prenia el control de temperatura i disposava de gel de mans. Els esdeveniments programats es van fer a l'Envelat, a la sala del Teatre, a la Planeta, al carrer i a casa, segons l'acte.

Vam viure una Festa Major creativa, amb una bona participació del poble.

Cal donar les gràcies a totes les persones que formen part de la Comissió de Festes!

Impro Show

Activitats a la Planeta:
Bitlles, Tennis Taula,
Crono, Vermut

Pot Petit (concert)

Sopar a casa i
Focs artificials

Tast d'avellanes

Els Amics de les Arts (concert)

Street Scape

Vermut musical amb la Maria Jacobs

Contacontes

Havaneres

EL PROJECTE RIUS

L'escola Cingle Roig de Vilaplana participa per quart any consecutiu al Projecte Rius.

Els nens i les nenes de cicle superior de l'escola Cingle Roig de Vilaplana, han participat un any més al Projecte Rius.

Aquest és el quart any consecutiu que l'escola participa de forma activa en aquest projecte.

El Projecte Rius és una iniciativa de l'Associació Hàbitats que neix l'any 1997 amb l'objectiu d'estimular la participació activa de la societat en la conservació i millora dels rius. Fomenta l'apropament de les persones al medi i permet conèixer les característiques dels ecosistemes fluvials, la biodiversitat, els valors ecològics i socioculturals, així com identificar els problemes que els afecten i reflexionar sobre com pal·liar-los.

El Projecte Rius està obert a la participació de tota la població i compta amb grups de tota mena: centres escolars, entitats, empreses, administracions, famílies, grups d'amics...

Participar-hi és totalment voluntari i és l'organització del projecte qui s'encarrega de proporcionar les eines necessàries per poder recollir les dades correctament i fer-ne un bon ús dels va-

lors obtinguts.

Els membres voluntaris que formen part d'aquest projecte seleccionen un tram de riu d'uns 500 metres (normalment pròxim al seu lloc de residència) i es comprometen a fer dues inspeccions anuals. Una a la tardor i l'altra a la primavera.

En el nostre cas, la presa de dades es fa a les rieres meridionals del riu de les Tosques, en concret, a l'alçada de la Font de les Creus.

La classe dels Artistes de l'escola de Vilaplana hem observat i mesurat dades sobre la qualitat hidromorfològica, la qualitat fisicoquímica i la qualitat biològica del riu.

Durant la inspecció vam identificar i mesurar diferents paràmetres com per exemple: el cabal de l'aigua, la temperatura, el pH, la concentració de nitrats o les famílies de macroinvertebrats que trobem al riu.

Gràcies als recursos proporcionats per l'organització i al treball que hem fet a l'escola, hem après molts aspectes de l'entorn del riu que no coneixíem anteriorment o que no havíem

observat abans amb prou deteniment. La importància de la biodiversitat de l'entorn, les qualitats de l'aigua, la flora i la fauna característica que trobem als rius, els macroinvertebrats... són molts dels conceptes/aprenentatges que hem descobert per mitjà d'aquest projecte.

Ens ha agradat molt l'experiència i és per aquest motiu que ho volem compartir amb tots vosaltres.

Abans d'acomiar-nos, us volem fer saber que no hem observat variacions significatives respecte a la qualitat de l'aigua i de l'entorn del riu mesurats durant els darrers anys. Però sí que podem destacar que, en aquesta ocasió, hem observat menys brutícia i contaminació a la zona on hem realitzat la inspecció.

Ens ho hem passat molt bé observant i coneixent el nostre entorn! Ja tenim ganes que arribi la primavera per tornar a participar en aquest projecte tan enriquidor!

US MANTINDREM INFORMATS!

I RECORDEU... CUIDAR L'ENTORN DEL RIU, ÉS FEINA DE TOTS NOSALTRES!!

SORTIDA A “LES TOSQUES”

El passat dimecres 11 de novembre, tot l'alumnat de Cicle Mitjà de l'Escola “Cingle roig” van fer una sortida d'entorn, a “Les Tosques”, amb la companyia de l'agent rural, en David Rullo.

L'objectiu era conèixer la diversitat de flora i fauna del nostre entorn, analitzar l'impacte que l'ésser humà realitza en el medi, així com investigar petjades d'animals i el cant d'alguns ocells.

L'agent rural ens va preparar un taller per tal que, a partir d'imatges de petjades i excrements, poguéssim descobrir l'animal amagat.

Va ser un matí assolellat, ple de nous coneixements, curiositats i molts somriures.

**Com que a Lo Pedrís no l'han pogut portar pel món,
ell solet ha sortit per Vilaplana!**

VILAPLANENC DE L'ANY 2020

El Vilaplanenc de l'any és un reconeixement que atorga **Lo Pedris**, des de l'any 2012, per la Festa Major. Enguany, el Salvador Simó Gomis s'ha guanyat la nominació per la seva personalitat i el seu tarannà d'ambaixador del poble.

DEMOGRAFIA 2019

Naixements

■ *Redacció*

Necrològiques

CORALL BOQUÉ CABRÉ
2 de gener

GERARD MESTRE MERCADÉ
7 de juliol

ONA BRUFAU BESORA
4 d'agost

JOAN OLIVÁN TORRALBA
12 d'agost

VALENTINA ALTÉS SKRUCH
10 de setembre

YUSEF TAYBI EL HADDARI
18 de novembre

Defuncions 2020

Laura Ferré Ferré
97 anys / 12 de gener

Mercè Huguet Robert
100 anys / 13 de gener

Lluís Soler Gatell
60 anys / 8 d'abril

Josep Martí Alberich
88 anys / 15 d'abril

Joana Martínez Martín
75 anys / 12 de maig

Abert Ferré Munté
85 anys / 15 de maig

Blanca Salvat Munté
91 anys / 6 de juny

Àngela Juanpere Altès
84 anys / 12 de juny

LES PROPIETATS DE L'ESGLÉSIA (I)

■ *Josep Bofarull Veciana*

Observo que quan salta als mitjans de comunicació alguna notícia en referència a l'actuació de l'Església, durant uns dies, aquests van repetint el mateix, com un "mantra", sense cap investigació periodística de nivell, de manera acrítica, copiant-se uns mitjans als altres, posant l'accent en la dimensió negativa de forma parcial i esbiaixada, sense que ningú cerqui una informació verídica i fonamentada. Segur que el mateix deu passar en qualsevol dels grups socials quan s'informa sobre ells. En el cas de les informacions sobre actuacions concretes de l'Església, sovint retornen fantasmes del passat, argumentacions irrealistes i basades en prejudicis. En tot cas el que importa és la veritat, costi el que costi i vingui d'on vingui. Aquest és l'objectiu d'aquest article, que només és una opinió del qui el signa.

Això ha passat, el passat estiu, amb el tema de les dites "immatriculacions" de les propietats de l'Església. El titular més repetit: "l'Església s'apropia de", algun mitjà afegia "fraudulentament", i seguien els números d'esglésies, cases rectorals, ermites, terrenys, cementiris, etc.

Sóc coneixedor de com, en el passat llunyà, es van construir les nostres esglésies amb els seus campanars, les abadies i les ermites. Quasi sempre hi va posar el coll tot el poble, sobretot amb treball personal, i amb l'ajuntament al davant. Per la situació religiosa i cultural del moment, tothom era conscient que les construccions religioses es donaven a la parròquia per a les seves funcions pròpies, llavors valorades per quasi tothom. Els nostres pobles van néixer conjuntament amb la parròquia. Durant segles les dues entitats quasi es confonien, sense identificar-se mai del tot. En moltes poblacions el campanar, enganxat formant un únic edifici amb l'església, identifica la imatge del poble, sentimentalment és considerat de tothom i compleix funcions al servei de tots els vilatans. Aquesta realitat s'ha viscut pacíficament. La responsabilitat del manteniment costós d'aquests llocs religiosos sempre ha recaigut sobre el rector i els feligresos de la parròquia, amb

l'ajut de veïns i entitats de la població. I això continua essent així.

A més d'aquests edificis, també persones particulars han fet donació de terrenys per al manteniment econòmic de la parròquia, de les persones i de les activitats. Eren donacions conegudes per tothom.

És evident que tots aquests bens materials no són propietat de cap rector o bisbe a títol personal, que només en són administradors (de manera encertada o no) al servei de la comunitat dels fidels i, de fet, disponibles per a activitats culturals i cíviques.

"Immatricular" és la primera inscripció d'una finca en el Registre de la Propietat, essent necessari que cap particular o entitat la tingués registrada abans. Cal saber que entre 1861 i 1998 no es podien inscriure temples destinats al culte catòlic. Estava prohibit, perquè es considerava de pública notorietat la possessió de l'Església sobre aquells temples. El 1998 es considerà inconstitucional aquesta prohibició i es van poder registrar els béns, fins al 2015, amb la forma legal d'inscripció per "certificació".

Cada vegada, doncs, que una Diòcesi ha registrat un immoble ha presentat la documentació de prova de la titularitat eclesial, d'acord amb la legalitat vigent, i sempre amb la supervisió professional dels tècnics del Cadastre i dels Registradors de la propietat.

Per tant no hi han hagut ni apropiacions indegudes ni privilegis. Potser hi han hagut errors en les "immatriculacions". En aquest possible cas s'està obert al diàleg amb els interessats per a resoldre-ho de forma amistosa, i, en tot cas, recorrent als tribunals de justícia competents.

De totes maneres és important que tots valorem els edificis parroquials per la seva vàlua històrica, arquitectònica, artística, identitària i simbòlica. En conseqüència tots, lliurement, hauríem d'estar compromesos en la seva conservació i millora, i, no cal dir, demanant que continuïn complint la seva funció cultural i social. Que siguin "casa oberta" al servei de la convivència tolerant i pacífica de tots els convilatans.

Instal·lacions JF

- Electricitat, Gas, Aigua.
- Calefacció i Aire condicionat.
- Aprofitament d'aigües grises i pluvials.
- Energia solar fotovoltaica per usos agrícoles.

<http://www.usuaris.tinet.org/ijfega/inici>

Jordi Fernández Llorens
 instaljf@tinnet.cat
 620 272 212

ASSOCIACIÓ DE JUBILATS I PENSIONISTES DE VILAPLANA

C. del Casal, 3
 43380 VILAPLANA

LES DEIXALLES S'APODEREN DEL PLANETA! WORLD CLEAN UP DAY! LET'S CLEAN UP! NETEGEM!

■ *Fridays for Futur Vilaplana*

Les últimes dècades, el consum ha embogit. Quantitat d'envasos i d'embolcalls inútils generen un nombre desmesurat de deixalles, que augmenta any rere any, amb greus problemes pel Planeta.

L'any 2008, a Tallinn, la capital d'Estònia, va néixer una iniciativa ciutadana per netejar el país. Es van aplegar 50.000 persones i en 5 hores van fer una neteja dels espais naturals de tot el seu territori. I així va ser com va néixer l'organització cívica **Let's Do it! World** que, amb noms diversos, però amb la mateixa finalitat, s'ha anat escampant per tot el món. Una de les seves iniciatives va ser crear, el **World Clean up Day** (Dia Mundial de la Neteja), que se celebra, a partir del 2018, el tercer dissabte de setembre de cada any.

En els tres anys de la seva existència, al **World Clean up Day** hi han participat 50 milions de persones de 180 països. Enguany, a pesar de la pandèmia, el 19 de setembre, 11 milions de voluntaris van dedicar el dia a netejar el seu entorn. Entre ells, un grup de Vilaplana dins la campanya, promoguda per l'Ajuntament, **Let's Clean up!** (Netegem!).

La Campanya **Let's Clean up!**, promou actuacions de recollida, de classificació, de valoració i de quantificació de les deixalles i fa evidents els comportaments incívics d'una bona part de la societat. Va arribar a Catalunya l'any 2014 i és l'**Agència de Residus de Catalunya** l'encarregada de la seva organització. S'emmarca dins un moviment europeu anomenat **Let's Clean up Europe** que va néixer amb un doble objectiu; per una banda, conscienciar sobre la quantitat de residus abandonats als espais naturals, i per altra, promoure mesures individuals i col·lectives per a reduir la generació de residus.

A Catalunya, l'any 2019, durant el **Let's Clean up!**, que es va celebrar el segon cap de setmana del mes de maig, es van promoure 309 accions de neteja, es van recollir 86 tones de residus i hi

van participar 20.500 persones. Aquest any 2020, la recollida es va haver de posposar, a causa de la pandèmia, fins al 19-20 de setembre, fent-la coincidir amb el **World Clean up Day**. S'han realitzat 189 accions de neteja a 34 comarques i hi han participat 144 municipis. Encara no s'ha comptabilitzat la quantitat total de deixalles recollides.

Vilaplana, enguany, va participar per primer cop, en aquesta jornada organitzada per l'**Ajuntament**, amb la col·laboració de *Fridays for Future Vilaplana*. L'**Agència de Residus de Catalunya** ens va fer arribar les orientacions i el material per poder fer la Jornada de Neteja (material reutilitzable que servirà per a properes campanyes) i **Secomsa** va recollir els residus especials que no es van poder classificar per fraccions als contenidors habituals.

La jornada va començar a la Plaça de la Riba, a les 10 del matí (amb esmorzar inclòs, per agafar forces per la jornada) i hi van participar 30 persones (25 adults i 5 menors). Ens vam distribuir en sis grups, per anar a netejar els espais que ja abans havíem considerat que ho necessitaven: la llera del riu de les Tosques, la Font de les Creus, l'àrea de la Plaça de la Riba, el Bosc de l'Olla, la Planeta o el camí de Mas de Mariné. I teníem una reportera excepcional, la

Laura Mariné Argerich, que va fer un vídeo molt demostratiu del *Let's Clean up! Vilaplana*.

Val a dir que no ens pensàvem trobar el riu tan brut i, tot i que hi havíem destinat dos grups, vam haver de tornar-hi el 27 de setembre. Hi vam trobar deixalles que s'hi han anat acumulant amb els anys, algunes molt difícils de separar del sòl: plàstics, ferros, fustes, vidres, roba, llaunes, envasos i restes de la pagesia (cordills, sacs, bosses d'adob...).

A banda d'una major sensibilització per part de la població sobre l'im-

pacte ambiental que causen les deixalles als espais naturals del poble, vam considerar que s'evitaria brutícia si:

1. els espais estiguessin senyalitzats amb senyals de prohibició (camp de Futbol)
2. hi hagués papereres amb tapa
3. hi hagués papereres amb cendres a les places

EXTENSIÓ NETEJADA: 26.300 m²

Magatzem i Camí de Mas de Mariné: 400 m² / **Vorera Carretera La Selva:** 300 m² / **Plaça de la Riba:** 400 m² / **Planeta:** 200 m² / **Camp de Futbol:** 20.000 m² / **Riu:** 5.000 m²

Deixalles recollides durant les Jornades de Neteja de Vilaplana

FRACCIÓ		PES (kg)		
		20/09/2020	27/09/2020	TOTAL
Groc (G)	ENVASOS LLEUGERS	15 kg	1 kg	16 kg
Blau (B)	PAPER CARTRÓ	2 kg	-	2 kg
Verd (V)	VIDRE	12 kg	6 kg	18 kg
Gris (Gr)	RESTA	31 kg	30 kg	61 kg
Gris (Gr)	PLÀSTICS HIVERNACLES	10 kg	21 kg	31 kg
Gris (Gr)	APARELLS ELÈCTRICS I ELECTRÒNICS	5 kg	-	5 kg
Gris (Gr)	FERRALLA	30kg	27 kg	57 kg
Gris (Gr)	MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ	42 kg	-	42 kg
Gris (Gr)	FUSTA VELLA	34 kg	-	34 kg
TOTAL		181 kg	+ 85 kg	= 266 kg

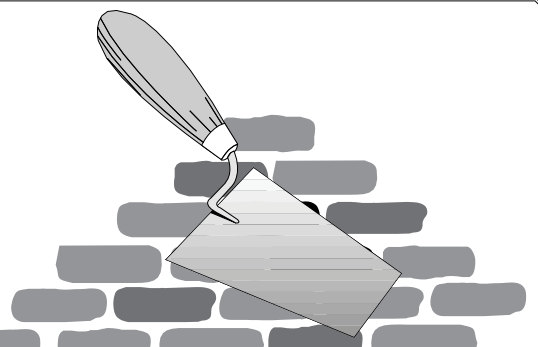
Moltes gràcies a l'organització, als voluntaris i als col·laboradors

CONSTRUCCIONS

JOAN MESTRE SL

C/ Major, 32-3r - 43380 VILAPLANA - Tel. 977 81 51 73

Materials sostenibles (I)

Pintures ecològiques

■ *Daniel González Alguacil*
Arquitecte

La preocupació pel medi ambient cada vegada està més present en la nostra societat, ja que a poc a poc anem veient les conseqüències de no respectar la naturalesa.

Arrel de participar en les reunions dels Fridays For Future Vilaplana els divendres a la tarda, va sorgir la idea d'escriure sobre els tipus de pintures ecològiques que existeixen avui en dia.

Què és una pintura ecològica?

En edificació sostenible, són aquelles pintures fabricades amb productes no derivats del petroli. No han de contaminar el medi ambient en la seva fabricació, aplicació o deixalla, i han de protegir la salut humana tant durant la seva aplicació, com al llarg dels anys d'ús.

Hi ha fabricants que promocionen les seves marques com a ecològiques per posseir l'etiqueta ECOLABEL, quan aquest segell creat per la Unió Europea, només ens indica que el producte té un impacte ambiental reduït, però no que estigui lliure de toxines ni que sigui totalment ecològic.

Es classifiquen segons els seus components:

1. Pintures ecològiques minerals
2. Pintures ecològiques vegetals
3. Pintures ecològiques mixtes

1. Pintures ecològiques minerals

Estan constituïdes per productes d'origen mineral i hi ha quatre grans tipus segons el seu component principal.

Pintures a base de silicats

Solen obtenir-se mitjançant un procés de fosa de vidre reciclat. Són molt resistents, per la qual cosa resulten aptes tant per a interior com per a exterior. Són també impermeables, podent-se usar en cuines i banys, alhora que són transpirables, permetent el flux de vapor d'aigua a través dels materials i evitant la condensació.

Pintures a base de cal

Són pintures inspirades en la pintura a la calç artesana, empleada a les cases des de fa segles. En contacte amb l'aire, la calç experimenta un procés de carbonatació durant el qual absorbeix el CO₂ present en l'aire. L'ambient queda més net, i el resultat són cases més respectuoses amb l'entorn. Les pintures a la calç d'última generació incorporen fibra de grafè, un material que les fa més flexibles, transpirables i duradores, i que optimitza el seu rendiment. Són fabricades a partir d'una mescla de calç hidràulica i additius naturals orgànics.

És més adequada per a interiors, encara que pot utilitzar-se en restauracions d'exterior. Proporciona un blanc d'alta puresa al qual es poden afegir pigments naturals no orgànics específics per a obtenir una àmplia gamma de color. És transpirable, asèptica, bactericida i fungicida.

Pintures a base d'argila

Formades per argila blanca, pólvores de marbre i caseïna vegetal, sent per això el seu color característic el blanc, al qual se li poden afegir pigments minerals per a obtenir la paleta de color desitjada. El seu ús principal és d'interior.

**La Tartrana
de Cal Munter**

Confort en Allotjament Rural

Àngel Guimerà, 9 - 43380 VILAPLANA
Tel. i Fax 977 815 160 - Mòbil 687 415 898
www.latartrana.es

TECPERVAL, S.L.

TÈCNICS EN PERITATGES i VALORACIONS

Carles Bonet Juanpere
ENGINYER ELÈCTRIC

Camí de l'Aleixar, núm. 42, L-4
43202 REUS (Tarragona)
Tel. 977 326 244 - Fax 977 326 458
tecperval@telefonica.net

Pintures fotocatalítiques.

Aquestes pintures minerals actuen en combinació amb la radiació solar, donant lloc a un procés similar a la fotosíntesi que realitzen les plantes. A aquest procés se'n diu fotocàtali i s'encarrega de descompondre els microorganismes i les partícules orgàniques de l'ambient (olors). Aquestes pintures porten òxid de titani en la seva formulació; quan aquest element rep la llum solar, genera substàncies oxidants que reaccionen amb les matèries orgàniques i les degraden. N'hi ha prou que la pintura de la paret rebi llum solar perquè s'iniciï el procés. El resultat: habitacions més netes, lliures d'olors, al·lèrgens o bacteris nocius per a la salut.

2. Pintures ecològiques vegetals

Estan menys esteses i desenvolupades comercialment. Es componen de resines, olis, midons i cereals vegetals als quals s'afegeixen pastes colorants també d'origen vegetal. Igualment es poden netejar, són transpirables i solen desprendre l'aroma dels materials que les componen.

3. Pintures ecològiques mixtes

Contenen mesclades dels components minerals i vegetals anteriors. Existeixen nombroses marques de pintures ecològiques que pots localitzar per internet o en botigues especialitzades. En qualsevol cas, tria sempre aquelles que detallin la seva composició, indiquin clarament els components amb què estan fabricades i garanteixen la no utilització de dissolvents nocius.

Diferències entre la pintura ecològica i la sintètica

Les pintures tradicionals són sintètiques i solen incloure en la seva composició formaldehid, metalls pesants (mercuri, plom, cadmi...) i COVs (Compostos Orgànics Volàtils), com l'acetona, que s'alliberen en un període de temps que pot arribar a 5 anys, després de la seva aplicació.

Aquests compostos són hidrocarburs en estat gasós i a temperatura ambient, nocius per al medi ambient i també per a les persones, que es poden veure afectades en el sistema respiratori o directament en la pell.

Les pintures 100% ecològiques naturals no han de contenir cap d'aquests components.

És important destacar que les pintures minerals són una mica més cares que les vegetals, sent totes dues opcions menys econòmiques que les pintures sintètiques. A més del preu de venda, l'altra gran diferència és que la seva utilització no és tan senzilla, ja que depèn del suport sobre el qual s'aplicarà la pintura. Malgrat que el seu ús no està tan difós, cada vegada són més els professionals que la utilitzen i apliquen.

Els avantatges de les pintures ecològiques els proporcio-

nen els seus components principals, que són d'origen vegetal o mineral, i tenen característiques comunes encara que, lògicament, depenent del tipus presentaran aspectes diferenciats. Els aspectes comuns són:

- Són totalment respectuoses amb el medi ambient, ja que són biodegradables i 100% sostenibles.
- Són aptes per a persones amb sensibilitat als productes químics, al·lèrgies, intoleràncies i Fatiga Crònica.
- Tenen una important higroscopicitat pel que, en ser permeables al vapor d'aigua, contribueixen de manera eficaç a regular la humitat de l'habitació.
- Ajuden a incrementar l'aïllament tèrmic.
- Són antiestàtiques, la qual cosa fa que no atreguin ni retenguin la pols en la superfície
- La seva olor és agradable.

CuRioSiTaTS D'aRQuiTeCTuRa

De vegades, en arquitectura, el material més natural no és el més sostenible.

Sempre s'ha d'analitzar d'on procedeix aquest material, quin ha estat el seu procés d'obtenció, quanta energia continguda té, de quin material està fet l'envàs, quina vida se li suposa i quin nivell de degradació en el temps posseeix.

Un exemple: Veient el programa "Construcciones ecológicas" (que us el recomano), al capítol "Un paréntesis en el lago", es parla d'un projecte fet a Chassey-Les-Montbozon (França), a prop de Suïssa. A unes petites cabanes, com a material per la coberta, en lloc d'utilitzar bruc (bezo, en castellà), gairebé inexistent en aquella zona i que s'ha de canviar cada dos anys, van escollir unes fulles tropicals sintètiques (Palmex), ja que era un producte reciclable i amb una vida útil molt llarga, el que fa que a llarg termini i pel lloc on està utilitzat, resulti més ecològic.

Qualsevol dubte o consulta: danigoal@coac.net

SOLUCIONS:

1. Piece of my heart - JANIS JOPLIN
2. Walk on the wild side - LOU REED
3. Sunday bloody sunday - U2
4. People have the power - PATTI SMITH
5. Sultans of swing - DIRE STRAITS
6. Zombie- CRANBERRIES
7. Respect - ARETHA FRANKLIN
8. Born in the U.S.A. - BRUCE SPRINGSTEEN
9. Hey Joe - JIMI HENDRIX
10. Losing my religion - REM
11. Break on through - THE DOORS
12. Heart of gold - NEIL YOUNG
13. Johnny B. Goode - CHUCK BERRY
14. Purple rain - PRINCE
15. Jailhouse rock - ELVIS PRESLEY

PASSATEMPS Solució

pintura decorativa

Alvar Juanpere Olivé

Sant Tomàs, 60 - Tel. 977 34 29 85 • 43201 REUS
Plaça de les Províncies, 1 • 43840 SALOU
C. Jaume I, 8 • 43380 VILAPLANA
Tel. mòbil **667 273 477**
alvarjuanpereolive@hotmail.com

El dret a viure en pau

Aquest octubre s'ha constituït l'associació MUSSAGATS, una associació animalista que té com a objectiu protegir i controlar la població de gats ferals de Vilaplana.

Els gats ferals, gats assilvestrats i de vida lliure, són de la mateixa espècie dels gats domèstics (*Felis catus*), però no estan socialitzats amb els éssers humans. Provenen de l'abandonament o fugida de gats domèstics o són gats descendents d'altres gats ferals. El seu hàbitat és l'aire lliure.

La presència d'aquests al carrer és habitual a tots els municipis i Vilaplana no n'és una excepció. Tampoc és una excepció que hi hagi diferents opinions sobre el fet d'alimentar-los i tenir-ne cura, ja que, per instint, cacen rosegadors i ocells, i poden constituir un focus d'insalubritat i molèsties (orins, baralles,

miols en períodes de zel, etcètera).

Un altre problema que s'ha de tenir en compte és que els gats són molt prolífics: Una parella no controlada de gats pot arribar a generar més de 500.000 individus al llarg de 7 anys, ja que una gata a partir dels 6-9 mesos d'edat té el zel cada 2 o 3 setmanes durant la primavera, l'estiu i la tardor. Ara bé, l'esperança de vida d'aquests gats és molt curta, només un 50% dels cadells

uen entre diferents colònies per reproduir-se.

Però, per altra banda, cal tenir també en compte que l'existència de gats ferals ofereix beneficis al poble, ja que evita que es propaguin els ratolins i les rates. A tall d'exemple, a New York es van exterminar els gats i la ciutat es va infestar de rates, de manera que actualment hi ha una campanya en favor dels gats ferals, per poder controlar la plaga de rates d'una forma natural.

Encara que no hi hagués aquest benefici, els gats ferals tenen dret a l'existència, al respecte, a l'atenció i a la protecció per part de l'ésser humà, així com a viure i créixer al ritme i en les condicions de vida i de llibertat que són pròpies de la seva espècie. Tots aquests drets estan recollits a la Declaració Universal dels Drets dels Animals adoptada el 1977 per la Lliga Internacional dels Drets de l'animal i les lligues nacionals i, posteriorment, aprovada per l'ONU i per la UNESCO.

Impedir la seva alimentació i maltractar-los és totalment il·legal. Un dels nostres objectius, com a associació, és conscienciar la població sobre la gestió ètica de les colònies i transmetre'ls valors com la compassió, l'empatia i el respecte pels gats de carrer.

A Catalunya, segons el Decret Legislatiu 2/2008 del 15 d'abril, pel qual s'aprova el text de la Llei de Protecció Animal, estableix al punt 16.1 que el control dels animals salvatges urbans pertany als ajuntaments. Per tant, els ajuntaments tenen l'obligació, per llei, d'intervenir destinant recursos per l'esterilització dels gats. Tant la Generalitat de Catalunya com la Diputació tenen partides pressupostàries per a aquest fi, pels ajuntaments que ho sol·licitin. L'Ajuntament de Vilaplana s'ha compromès a dotar a l'associació de mitjans per tal de poder complir aquesta funció.

En canvi, l'alimentació dels gats ferals no està regulada legalment. Un altre dels objectius de l'associació és alimentar-los en llocs que no constitueixin una molèstia pels veïns. També es conside-

arriben a la vida adulta. I si un gat domèstic pot arribar fins als 20 anys, en la millor de les situacions, un gat feral no acostuma a viure'n més de 10.

De manera similar al gat salvatge (*Felis silvestris*), els gats assilvestrats tendeixen a portar vides solitàries quan s'alimenten principalment d'animals vius, però l'accés a una font de menjar constant permet el desenvolupament de grups socials estables. El menjar, tradicionalment, l'havien proporcionat les granges, però actualment, el proporcionen "alimentadors"; persones amb una gran sensibilitat vers als animals i, segurament, desconeixement cap a la problemàtica que generen. D'aquesta manera es constitueixen petites colònies de femelles i gatets immadurs, com la que tenim als voltats del Casal. També hi acudeixen mascles adults, però aquests viuen en la perifèria dels grups i es mo-

Frases fetes i dites de Vilaplana

■ *Mariona Juanpere Salvat*

Estic fent el Treball de recerca de Batxillerat sobre frases fetes, dites i comparacions que s'utilitzen a Vilaplana. A mi el que em va fer triar aquest tema com a treball va ser que des de sempre a casa meva he sentit moltes expressions que amb els amics no acostumo a sentir. A més, els meus pares em van ensenyar fa temps dues llibretes de la meua àvia (la Pepita Júlia), on hi anotava frases fetes, dites i comparacions que sentia dir. En va recopilar unes nou-centes, a part de cançons populars o petites curiositats sobre el poble.

Com que tenia curiositat per saber el que havia recollit la meua àvia, vaig anar mirant el que havia escrit. Em va semblar interessant i vaig pensar d'aprofitar-ho pel meu treball de recerca.

Al meu treball, primer parlo del tarragoní i de les característiques del tarragoní a Vilaplana. Després d'això, em centro en les frases fetes, dites i comparacions. L'objectiu que tinc és veure si l'ús d'aquestes expressions orals s'està perdent entre els joves.

Per aconseguir aquest objectiu, vaig seleccionar trenta frases per l'enquesta. Em vaig centrar en frases més pròpies de Vilaplana, però també en vaig posar algunes que es diuen a tot arreu. Vaig passar l'enquesta a la gent de Vilaplana. En cada frase preguntava si la coneixien, si sabien el significat, si la utilitzaven i en quin àmbit. He obtingut 153 respostes, i a partir de les respostes trauré les conclusions.

Aprofitant aquesta recerca, en cada número de lo Pedrís publicaré una o més expressions per tal que els lectors s'interessin pel seu significat, que sortirà al número següent.

***Passar més gana que el matxo del favó.
Dat i agre no regategis.***

ra fer-ho amb pinso sec, ja que aporta més avantatges que qualsevol altre tipus d'alimentació i així s'eviten males olors, la presència de restes d'aliments en estat de putrefacció i la consegüent proliferació d'insectes.

En resum, l'associació MUSSAGATS pretén:

Alimentar els gats ferals en llocs que no representin una molèstia pels veïns, garantint-los una alimentació a partir d'uns principis d'higiene.

Controlar la població de gats mitjançant l'esterilització. El mètode que utilitzen totes les associacions animalistes per fer-ho consisteix a capturar-los, esterilitzar-los i retornar-los (CER) al seu hàbitat, de la forma més natural i menys estressant possible.

Assegurar un tractament veterinari per als gats quan sigui necessari, la desparasitació, el control continu del seu estat de salut, etc.

Adopció. Connectar les persones que volen un gat i els cadells de les colònies.

Per aconseguir-los volem constituir tres colònies controlades de gats, esterilitzats quirúrgicament i sans, controlats i alimentats amb pinso sec. Pensem que d'aquesta manera se solucionaran els problemes de salubritat pública, el maltractament animal i el perill de la superpoblació. I sobretot, podrem gaudir dels beneficis de comptar amb aquests petits salvatges als nostres carrers.

L'associació està oberta a tothom que hi vulgui col·laborar, ja sia com a soci o fent alguna de les següents accions:

DONACIONS / COL·LABORACIONS:

- Pinso sec
- Mantes velles, tovalloles...
- Recaptar diners mitjançant manualitats
- Recollida de taps (pretenem bescanviar-los per diners, i en necessitem 2 tones)
- Alimentador amb acreditació
- Casa d'acollida temporal
- Avisar a l'associació en cas de veure gats ferits
- Compartir en les xarxes socials

Mercedes-Benz
The best or nothing.

AUTOLICA

Concessionari Oficial Mercedes-Benz

Nacional 340, km 248, TARRAGONA. Tel.: 97 755 42 86. Pol. Ind. Estació de Mercaderies, Parcel·la 1, L'ALDEA. Tel.: 97 745 18 38.

Recasens i Mercadé 13, Pol. Agro-Reus, REUS. Tel.: 97 732 60 20.

■ info@autolicatarragona.es. www.tarragonaautilica.mercedes-benz.es

MASOS I CASES DEL TERME DE LA MUSSARA

■ *Joan Serra Ferré*

MAS D'EN COLL

ALTRES NOMS:

En una ocasió en el Registre s'hi refereixen com a mas del Domingo.

SITUACIÓ

Formava un sol edifici amb el mas de les Viudes. Situat al Coll, sota la Serra de la Torre, a pocs metres de l'encreuament de la carretera que puja de Vilaplana cap a Prades i la que va cap a Mont-ral.

ESTAT I HISTÒRIA DE LA CASA

Està totalment enrunat. La primera referència escrita de l'existència del mas data del 2 de juliol de 1775, quan en el llibre de matrimonis de la parròquia s'hi anota el casament de Maria Cavaller Roig resident en aquest mas, R. Amigó (2006).

PROCÉS D'ABANDÓ

Segons A. Manent (2003), el mas quedà totalment abandonat el 1943, quan Sebastià Magrané Juanpere, únic ocupant, marxà cap a Vilaplana. Tot i això segons el padró d'habitants del 31 de desembre de 1960, hi consta que hi estava empadronat i a més s'indica que hi viu habitualment Josep Rosés Masdéu, casat i de quaranta-set anys.

El mas era propietat de Salvador Rosés Masdéu que vivia a Reus.

NAIXEMENTS

Any	Sexe	Nom		
1879	D	Maria	Cavallé	Guasch
1881	H	Batista	Cavallé	Guasch
1897	D	Maria	Rosés	Cavallé
1914	D	Dolors	Masdéu	Robert
1916	H	Josep	Masdéu	Robert
1921	D	Maria	Rosés	Masdéu

Font. Registre Civil de la Mussara, Ajuntament de Vilaplana
Elaborat: Joan Serra Ferré (2015)

LA MUSSARA

MAS DEL MORENET

SITUACIÓ

Aguaita sobre el Cingle de la Conca, és proper a la cova dels Patacons i es troba bastit sobre la Punta Blanca.

ESTAT I HISTÒRIA DE LA CASA

Està totalment restaurat i serveix de segona residència. És propietat de la família Tarragona (2015). Estigué uns trenta anys ensorrat. Tot i que la primera referència escrita del mas no apareix fins el 1877 quan s'inscriu al Registre el naixement de la nena Maria Huguet Huguet, el mas té molts més anys d'antiguitat ja que està adossat a un torre defensiva d'origen medieval, declarada BCIL.

PROCÉS D'ABANDÓ

Segons A. Manent (2003), el mas es deixà d'utilitzar com a residència habitual el 1945, quan la família de Francesc Rius Mas, formada per cinc persones marxà cap a l'Aleixar.

El mas en aquell moment, 1945, era propietat del pintor Francesc Galofre Surís.

El mas del Morenet serví de refugi a la banda dels Patacons, una espècie de Maquis que s'amagaren en aquestes muntanyes un cop acabada la Guerra Civil Espanyola (1936-39) i que tenien el seu amagatall a la propera Cova Llonga, rebatejada com a Cova dels Patacons en honor seu. Els Patacons quedaren desarticulats el 1945 quan foren descoberts per la Guardia Civil amagats al Mas d'en Grau. A. Manent (2006).

NAIXEMENTS

Any	Sexe	Nom		
1877	D	Maria	Huguet	Huguet
1879	D	Catalina	Huguet	Huguet
1881	D	Jacinta	Huguet	Huguet
1884	D	Carme	Huguet	Juanpere
1888	H	Lluís	Huguet	Fuguet
1903	H	Salvador	Magrané	Juanpere
1906	H	Ramon	Magrané	Juanpere
1910	H	Josep	Esteve	Magrané
1915	H	Salvador	Esteve	Magrané
1922	D	Irene	Rius	Exposito
1925	D	Rosa	Rius	Exposito
1931	D	Anna	Rius	Exposito

Font. Registre Civil de la Mussara, Ajuntament de Vilaplana
Elaborat: Joan Serra Ferré (2015)

LA PETITA JA TÉ 2 ANYS

■ *La Coordinadora Xalatecaire*

Durant la primavera del 2018 es va començar a gestar la idea d'un espai de joc per a petit@s i grans, però és a finals del mateix any que va començar a tenir forma la idea de **La Xalateca**, i per tant és llavors que es pot considerar el seu naixement, i com a conseqüència la petita ara ja té dos anys.

Els primers mesos de vida van ser plens de reunions per tal de conèixer l'espai cedit per l'Ajuntament a tal fi, avaluar-ne les possibilitats, mesurant els diferents espais, classificant-los i preveient-ne el seu ús, el com i amb què els ompliríem, com pintar-los i decorar-los, redactant-ne les normes, la logística, la

base pedagògica, quin nom li posaríem, la legislació, les edats, l'aforament, el logo, l'inventari de materials, els cartells d'indicació, les possibles subvencions, la reunió d'inici amb les mares i pares, el merchandising... i un llarg etcètera.

I finalment, el dia 30 de juny del 2019, per fi, vam poder fer la presentació en societat de la criatura en una ben lluïda **inauguració**.

Sorpresos per la gran acollida que va tenir La Xalateca durant el primer estiu de vida ens vam animar a preparar, per finals d'agost, una jornada d'activitats sensorials i d'experimentació, el **Xalatectures**, a la pista del Casal, on hi havia diferents racons per poder interactuar amb els sentits tot jugant.

Sense deixar d'utilitzar-se l'espai en cap moment ja sigui entre setmana

o el cap de setmana pels usuaris petits i mitjans, a mig novembre es va organitzar la primera **Xalaxerrada**, amb l'Anna Farré, sobre el joc lliure durant la primera infància. Li va seguir el **Xalataula**, una llarga tarda de jocs de taula per a petits i grans, durant les festes de Nadal, que ens va servir per poder adequar l'espai dels jocs de taula dins la Biblioteca i poder-hi tenir un primer estoc ben nodrit.

Finalment, i durant la Festa Major d'hivern d'enguany, vam organitzar un **Xalaconte** musical, creat i musicat pel Carles Herruz i llegit pel Marc Mestre.

Hem de dir que últimament la pandèmia que ens assola ens ha estroncat l'embranchada i la continuïtat amb la qual ens hagués agradat poder seguir oferint activitats, amb la presencialitat de les

TABACS

ALIMENTACIÓ

Queviures Vilaplana

667 780 154

OBERT DIUMENGES I FESTIUS (10:30 h-14:00 h)

GEL, PA, CONGELATS, POLLASTRES A L'AST, BEGUDES FRESQUES

famílies amb infant@s. Però, no patiu, no és un final sinó una pausa mentre no es resolgui aquesta situació sanitària. Tenim moltes propostes guardades en un calaix amb ganes de treure el cap. I és així, que enmig d'aquesta soledat, aquest estiu vam celebrar un any d'activitats, però sense poder fer res més que uns senzills "whats i insta" de felicitació.

Som feliç@s, tanmateix, pel fet que els espais de la Xalateca segueixen en actiu amb les visites setmanals de l'Escola de Vilaplana que els utilitzen (en grups bombolla) com a un annex de la mateixa, com a recurs educatiu.

I com que sabem que ben aviat, esperem, podrem tornar a gaudir de La Xalateca, voldríem que per la reobertura ens hi poguéssim acompanyar la nostra mascota. Sí, sí, ho heu llegit bé: "La nostra mascota!" El problema que tenim és que no sabem qui o què és, i voldríem que ens ajudéssiu a buscar-ne una. És per això que us volem proposar la **Xalamascota**, a tot@s petits i grans, i que ens feu arribar les vostres propostes.

Ens agradaria que ens dibuixéssiu la que creieu que podria ser la mascota de La Xalateca (ja sigui personatge o persona, animal, vegetal o cosa, real

o de ficció) i que podria representar la imatge i els valors de La Xalateca.

Per això, ens podeu fer arribar les vostres propostes dibuixades en un full (sense el vostre nom escrit), a la bústia de casa de l'Eva i el Xaxi (Cal Poncell, C/ de l'Era 18), tancades en un sobre, amb destinatari "La Xalateca" i remitent, el vostre nom.

El dibuix pot ser com vulgueu, amb llapis, colors, retoladors o pintures, blanc i negre o acolorit, realista o fantàstic, en collage o en la tècnica que vulgueu, tot és vàlid. I si les dues dimensions us semblen poca cosa i ens ho voleu fer en volum, encara molt millor (això sí, llavors ens ho haureu de donar a algun membre de la Coordinadora

Xalatecaire en persona, La Marta, l'Eva, La Carme o l'Àlex).

Teniu temps fins al dia 31 de desembre d'aquest any. Totes les propostes que rebrem les exposarem públicament (sense saber-ne l'autor@) al Casal o a la Sala parroquial, al gener, per la Festa Major, perquè tothom ho pugui veure i fer de jurat votant-ne la proposta que més els agradi.

Així, de ben segur que un cop puguem fer la reobertura, la nova mascota ens hi pugui acollir i acompanyar-nos en els molts **Xala....** que ens esperen.

I fins llavors, us desitgem unes molt bones i juganeres festes de Nadal, i amb molta salut.

FARMÀCIA
M. TERESA HUGUET VILELLA

Sant Isidre, 7
43380 **VILAPLANA**
Tel. 977 815 379
thuguet@coft.cat

SUBMINISTRAMENT DE PAPELERIA
MATERIAL D'OFICINA E INFORMÀTICA

C/ Cornudella del Montsant, 39
Pol. I. Agro Reus 43206 **REUS**
Telèfon 902 023 390 - 977 327 350 Fax 977 124 014
comandes@cr4.cat - www.cr4.cat

MIRALLES
SALVADÓ - MARINÉ, S.L.
Carrer Les Creus, núm. 2
Tels. 977 816 489 - 665 562 648
43356 **ALFORJA**
mirallesalforja@telefonica.net

LA FRESA

Dibuixem

NATURA

BLAI

ETNA

LLUC

MARGARITA

MARTÍ

GUIM

INÉS

NUA

SAMUEL

ARLET

BERTA

BRUNA

VERÓNICA

YU'A

ADAM

ÀGER

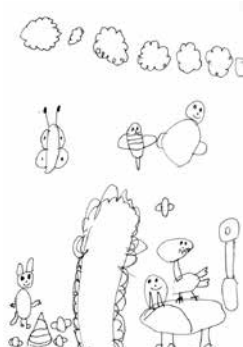
JOFRE

JÚLIA

ONA

ROC

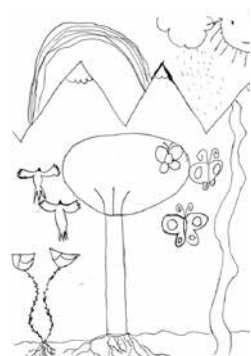
TIAN

MAKSIM

RAI

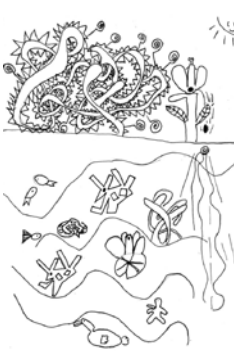
ECKWE

IRIS

LAIA

MARC

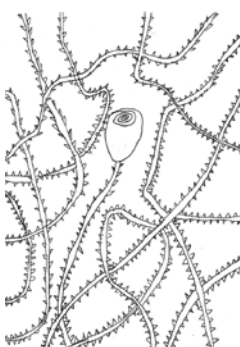
SORAYA

ARLET

ARUN

ELNA

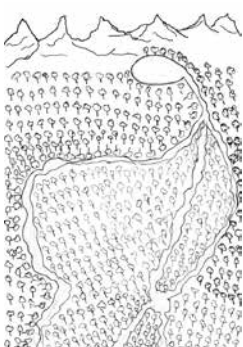
JOSEP

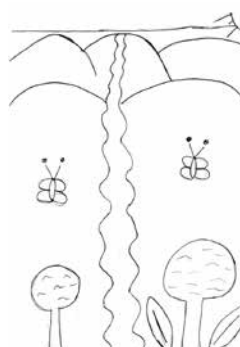
MARÇAL

PAULA

ALÈXIA

ISONA

LEO

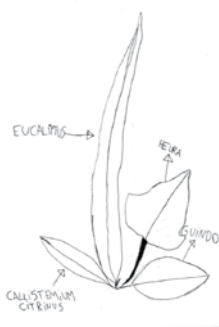

MICHAELA

SEQUEIX A LA PÀG. SEGÜENT >>

MOHAMED

NIL

ROC

AZAHARA

NATH

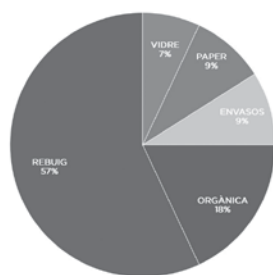
Us heu parat a pensar mai quanta brossa es fa a Vilaplana?

Des que va començar aquesta legislatura sóc el regidor de medi ambient i cada mes m'arriba l'informe que fa SECOMSA sobre la recollida de residus a Vilaplana. En aquest informe s'hi mostra la quantitat de residus per fracció, els cops que han vingut a buidar els contenidors, si estaven plens o no... i la dada definitiva: si reciclem. Us puc dir que, incloent l'informe del mes d'octubre, des de principi d'any portem llençades un total de 160,27 tones de residu, dels quals 28,31 són de la fracció orgànica, 14,49 són envasos, 14,74 de cartó i paper, 11,68 de vidre i 91,05 de rebuig. Si fem els càlculs podem deduir que reciclem el 43% de totes les deixalles que generem; és a dir, que el 57 % de tot el que llencem ho enviem a un abocador sense poder-ho reciclar, perquè no sé si ho sabeu, però el que llancem al rebuig se'n va directament a un abocador.

Quan parlem de reciclar ho hem de fer sempre pensant que és un esforç que fem per millorar el planeta, per fer-nos responsables de les nostres deixalles i deixar el mínim impacte dels nostres actes a les futures generacions. Però potser hi haurà gent que hi veurà

en el fet de reciclar un tema econòmic. I és que reciclar, surt a compte. No és el mateix llençar una tona de rebuig, el tractament del qual costa 206,62 € per tona, que reciclar envasos, paper o vi-

RECICLATGE A VILAPLANA

RECICLEM: 43 %

COST PER FRACCIÓ:

ORGÀNICA	81 €/TONA
VIDRE	0 €/TONA
PAPER	0 €/TONA
ENVASOS	0 €/TONA
REBUIG	206,62 €/TONA

dre, amb un cost 0 per a nosaltres. Només en paguem la recollida, com amb el rebuig. Així doncs, cada llauna, cartó o vidre que posem al rebuig són diners que no pagariem si poséssim les mateixes deixalles al seu contenidor corresponent. En el cas de la fracció orgànica, el cost del tractament són 81 €, menys de la meitat que en el cas del rebuig. He volgut fer una projecció de què pagariem com a poble, si augmentéssim el reciclatge i arribéssim al 60%, tenint en compte els números de l'any 2019. Podríem estalviar prop de 8.000 € a la factura que paga l'Ajuntament anualment. Penseu que l'any 2019 vam pagar, entre tots, 48.908,17 €.

Hi haurà gent que dirà: "És que no és fàcil reciclar..." i no ho és. Hi ha una quantitat de deixalles diferents molt gran. Però crec que els envasos, cartó i vidres són fàcils de separar. Potser el més complicat és separar l'orgànica del rebuig; hem de fer l'esforç de posar dos cubells en lloc d'un i llençar cadascuna al seu lloc. Provem-ho.

A partir d'aquest Lo Pedrís publicarem l'informe de SECOMSA i podreu veure, vosaltres mateixos, si estem millorant. Posem-nos el repte d'arribar al 60%. Segur que ho aconseguim!

**FERRO
ALUMINI
INOX**

Tels: 977 76 82 68 - 670 45 59 04

Genís Torres Aymamí, S.L.

CONSTRUCCIONS I OBRES

Carrer Major, 60
Tel. 977 81 51 29
43380 VILAPLANA

■ *Neus Sánchez Robert*

Des d'allà dalt, es veia girar com planeta blau: distant, estrany, misteriós, atraient, preciós. Per ara únic i diferent. S'hi movien incansables aquells cercles blanquinosos: humides i gegantines nuvolades desapareixent i tornant-se a refer en un viatge determinat. S'hi contemplava el blau intens, infinit, d'energia desbordant, que es removia, s'aturava, es foragitava i es tornava a calmar tot dirigint remolins i corrents interns. Aigües vives, poderosos oceans. S'hi divisaven també trossos més foscos, diferenciats, discontinus; porcions de terra emergides en formes especials, s'havien modificat al llarg de milions d'anys, transformant-se sacsejades per grans tremolors. Terres vives, poderosos continents.

Des de fa un temps, els atmosfèrics remolins s'han engrandit, són més violents, van més de pressa, són més freqüents, han *canviat* el rumb... Pel blau intens hi suren sovint llefiscoses taques negres, perdudes; engoleixen tot el que troben i porten cap a les profunditats tot d'éssers que no hi estan avesats, taquen tot de litorals. Una heterogènia bocinalla n'ha reomplert els fons i hi han sorgit noves illes d'un material persistent on queden enredades criatures que no hi saben nedar. A glops forçats, lentament i sense treva es va omplint de glaç,

AIGUA A LA LLUNA

canvia de nivell... Als continents, que havien tingut extenses clapes verdes d'un color boscós arrebossades de diversitat; una llum espurnejant, com de foc, les ha fetes caure lentament. Sovint s'hi veu fum, fumeroles d'una boira amb olor de química nova. S'hi sent brunzir un moviment continu, un tragar incansable per un traçat de línies infinites, una persecució incessant per aire, mar i terra. A unes hores determinades tot llueix amb una llum especial, ampèrica; la foscor s'il·lumina quan el Sol ja no hi és i la nit desapareix, no hi ha descans. Petjades i habituds que juntes, reiterades i persistents reboten cap a l'aire i en *canvien* a poc a poc els graus.

Des d'allà baix, es veia repetir en fases incansables com satèl·lit clar: de gran rodona plena de Sol, passava cap a trossets cada vegada més petits, minvant... finalment fosca. S'anava transformant després en miques cada camí més grosses, creixent... i reapareixia altra volta impregnada de claror, per tornar-se a fer altre cop invisible a poc a poc. Només vista per un costat, sempre amagant el mateix perfil. Al seu únic rostre visible, cada cràter de color cendra, polsós, desert, galilèiament observat i dibuixat; orbitava submergit en aquella silenciosa solitud, en aquella tranquil·litzadora quietud. Entre aquells estàtics turons, entre aquells mars de poètics noms: Tranquil·litat, Serenitat, Fecunditat... fruits d'impactes més que mil mil·lenaris; s'hi desafiava la ingravidesa i s'hi podien recórrer llargues distàncies sense un bri de vent.

Des de fa un temps, en mars, turons i cràters: silenci, quietud i solitud s'han esquinçat per poder transmetre dades en codis estranys. La seva cara oculta ja no ho és i hi ha *canviat* l'atmosfera.

Des d'allà baix, s'hi recorda aquella primera empremta, petjada el·líptica i ratllada, famosa, pionera, ja de relleu inesborrable: "Un petit pas per un home però un gran salt per la Humanitat".

I a mig camí, trossets de material escampats per l'espai, donant voltes i més voltes. Escorrials suspeses que no poden tornar del seu viatge, presoneres del silenci i de l'oblit, eternes, dissonants. Bocins orfes de cap servei de recollida, ferralla aliena que hi ha *canviat* la seva innata solitud.

Aigua a la Lluna han confirmat, abundant i en llocs accessibles, properament disponible, presta per a possibles conquestes... albira futurs *canvis* potser mai calculats, mai avaluats, que s'escapen de mans àvides de coneixement, però potser massa arrogants. Mutacions que potser reboten i es fan rebels per excés de vanitat.

Des d'allà dalt, s'hi manen les mares, tossudes i fluctuants, minses o espectaculars, estiren i arronsen oceans sota les ordres de la física selènica. Aigua d'ones inquietes, que va i ve, i que ajuda a dibuixar el planeta blau, distant, estrany, misteriós, atraient, preciós. Per ara únic i diferent, per ara encara viu. Encara.

■ ■ ■

C. Casal, 3 - 43380 **VILAPLANA** (Baix Camp)

Les comarques del sud són el cul de Catalunya

■ *Hilari Aragonès Cabré*

Les comarques del sud de Catalunya són emprades per instal·lar-hi tot el que no es vol veure a la resta del territori. Nuclears, químiques, macroabocadors, pedreres, turisme de masses i de joc, centrals eòliques, solars; en el nostre país, són patrimoni quasi exclusivament tarragoní.

D'altra banda, les zones amb alt patrimoni natural i cultural són menyspreades i deixades sense protecció. És el mateix cas que les comarques lleidatanes no pirinenques.

A Tarragona hi ha tres parcs naturals, és tan cert, com que només es van declarar per no perdre unes eleccions, i que falta molt de terreny per protegir i promoure. No és casualitat, és la política emprada per facilitar la implantació del que no es vol a l'altra part del país.

Contradient les pròpies paraules, tots els partits que han passat pel govern de la Generalitat no han preguntat mai al territori sobre les instal·lacions que vol rebre, amb el vistiplau de l'alcalde de torn n'hi ha prou. Qualsevol mena de

protesta, tant de municipis veïns com de moviments populars, són absolutament menyspreads i silenciats als mitjans de comunicació públics, o sia TV3. Tracte molt diferent reben a la Catalunya, podríem dir privilegiada.

Amb dos dies es desestima el fracking a la Cerdanya i el Parlament fa una llei prohibint-lo, una incineradora industrial al Berguedà és rebutjada immediatament, a l'Empordà diuen que no volen centrals eòliques i no tenen cap projecte, se'ls treu un abocador i apareix a la Ribera d'Ebre. Les autoritats tenen un tracte discriminatori vers nosaltres, només autoritarisme i manca de democràcia.

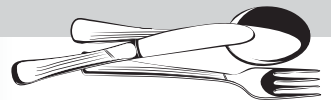
Se'ns apliquen pràctiques mafioses, decrets poc clars, amb poc temps de capacitat de resposta, i al Vedat del Pany, l'ariet que per segon cop s'empra per obrir les instal·lacions eòliques, s'utilitzen els tràmits de fa una dècada i ni tan sols es tenen en compte les mancances remarcades en el seu moment, per la no idoneïtat de la instal·lació, amb espècies protegides. Sense parlar d'obviar una Declaració d'Impacte Ambiental (DIA), que s'estira la data de caducitat a voluntat. S'ha arribat al punt de la violència física i a la contractació de mafiosos per aturar les protestes.

A altres països i molt a prop nostre, a les Illes Balears, la producció

d'energia renovable ha deixat de ser un monopoli de les grans empreses i una part o la totalitat de la inversió, va a càrrec dels mateixos consumidors. S'afavoreix la creació de centrals més petites i amb beneficis per la població local, a la vegada, les instal·lacions s'han de repartir per tot el territori, igualitàriament. S'ha escollit el pitjor model possible, el més impactant, el que crea més desigualtat, menys control i sense beneficis pels habitants. Tot per afavorir les grans empreses energètiques.

Ja només som una reserva d'espai, un lloc on col·locar les necessitats lletges i que no es volen veure prop de

Receptes de les àries de Vilaplana

■ *Núria Pujals Cabré*

FRICANDÓ DE VEDELLA

■ de Núria Ferré Bidó

(per a sis persones)

Ingredients:

12 talls prims de vedella de la garreta
(podem demanar que sigui per fer fricandó)
Rovellons (o els bolets que tinguem)
Farina
2 fulles de llorer, un manadet de farigola i orenga
Vi ranci (o conyac)
Pebre negre, nou moscada, oli d'oliva i sal

Picada:

Avellanes i ametlles torrades (un grapatet de cada)
Pinyons (també un grapatet)
1 llesca de pa fregit
1 ceba, ½ cabeça mitjana d'all
2 carquinyolis

Preparació del plat:

La nit abans, posar la carn a macerar amb oli, sal, pebre negre i un bon raig de vi ranci (que la vedella quedi pràcticament coberta). Deixar-ho a la nevera.

L'endemà la carn es posa en una escorredora per tal que perdi el suc, però aquest el reservem.

Enfarinem els talls, un a un. En una paella, amb oli abundant s'hi fregeixen (no massa torrats). Es retiren de la paella i es reserven.

Netejarem els bolets, els tallestem a trossos i els fregim a l'oli de la ceba. Salem al gust i afegim pebre negre (N'hi afegim, si cal. No el re-cremem).

En una olleta farem arrencar el bull a 1 ½ litre d'aigua, la farigola, el llorer i l'orenga. Ara és quan, si ens hi agrada, afegirem un bon raig de conyac, a l'aigua.

Per fer la picada...

Tallarem la ceba petita i la sofregim a poc a poc, fins que quedi ben rosa. Hi posem sal.

Escalivem els alls.

En l'oli de la ceba, fregim la llesca de pa.

En un pot de batedora posem la ceba, els alls, les avellanes, les ametlles, els pinyons, la llesca de pa i els carquinyolis (si ens cal, hi posarem un raig de l'aigua que hem bullit) i ho triturarem.

A la cassola on acabarem de fer el fricandó hi posarem tot l'oli que ens ha sobrat de fregir i el suc de macerar la carn. En aquest oli hi enrossirem una cullerada sopera de farina. Seguidament hi afegirem la picada i hi fem donar un tomb per tal que tot es barregi.

Afegim la carn i hi tirem l'aigua que hem fet bullir (l'haurem mantingut calenta). En posarem fins que cobreixi la carn.

Deixem que vagi fent xup-xup, belluguem la cassola per tal que tot s'aglutini i ho anem tastant per si s'ha de rectificar de sal i pebre. Afegir la nou moscada i el vi ranci.

Al final hi afegim els bolets i que acabi tot de fer xup-xup.

* També es pot fer amb talls primets de magre de porc.

Bon Profit i bon Nadal .

l'àrea més poblada del país, i del lloc on passen el seu esbarjo. S'ha de dir, que després d'una constant campanya de manipulació de la TV pública catalana. Es porta fent de fa molts anys, d'abans de les autonomies. Però que amb aquestes, i amb tots els partits que han governat, les polítiques han estat les mateixes.

Aquest cop, és més greu per la magnitud. No és una instal·lació localitzada a les immenses dimensions de les centrals eòliques, s'hi suma les ubicacions i l'altíssima visibilitat a llarguíssimes distàncies. De portar-se a terme, és privar de possibilitats turístiques a llocs com la Terra Alta, o la Ribera d'Ebre. Però potser és el que vol el govern, un competidor menys per la Catalunya maca. Més despoblació, i per tant, més possibilitat de noves instal·lacions no volgudes a altres llocs.

Tota aquesta desgràcia és un petit començament. Tard o d'hora es tancaran les nuclears; si tota la producció d'energia s'instal·la als mateixos llocs, l'objectiu del 2050 serà el final del món rural, de més de la meitat del país, cremat per la resta, un pedaç de Catalunya negra, deshabitada i pobra.

El tracte rebut del nostre govern, autoritari, mafiós i racista, mostra la seva indignitat. La mateixa que els membres dels partits de govern de les comarques afectades, que quasi mai es posicionen a favor dels seus habitants. No vull creure que totes aquestes persones només es preocupen dels seus interessos.

Els animem a revoltar-se, encara hi som a temps, no podem deixar que aquesta suposada transició energètica ens aniquili. No és només un problema de conservació, és sobretot un problema econòmic per la gent que hi vivim, i sobretot, un problema de dignitat.

■ *Maria
Teresa
Llauradó
Anguera*

ARRÒS AMB BACALLÀ I ESPÀRRECS, PER TRES

Al número 81 del Pedrís us vaig parlar de l'arròs que es fa al Delta de l'Ebre. Ara us porto una recepta molt senzilla, però gustosa, d'arròs amb bacallà.

Ingredients:

- 300 g de bacallà esqueixat des-salat (el deixarem 12 hores en remull, canviant dues o tres vegades l'aigua)
- 6 espàrrecs verds
- 300 g d'arròs de la varietat Marisma de Molí de Rafelet
- 1 ceba mitjana
- 1 gra d'all
- 1 tall de pebrot vermell
- Una miqueta de julivert
- 4 tomàquets madurs
- 100 cl de vi blanc
- 700 cl de brou de peix suau

Recepta

Comencem la recepta posant el bacallà, ben escorregut, a la paella on farem l'arròs i el fregirem una miqueta i el reservarem. A continuació, tallarem la ceba a daus i el pebrot i l'all, ben petitó, i començarem el sofregit, afegint-ho tot a

la paella amb una mica d'oli, i a foc mitjà. Ho courem uns 25 minuts. A continuació hi afegirem els tomàquets ratllats sense pell. Ho continuarem sofregint uns 15 minuts més. Llavors hi posem el vi blanc i ho deixem reduir. Hi afegim els

espàrrecs, i a continuació l'arròs, varietat Marisma, i el bacallà. El nacarem durant uns 5 minuts i hi afegim el brou ben calent. Ho deixem 6 minuts a foc fort i després ho afluixem i que vagi fent xup, xup uns 15 minuts més. Rectifiquem de sal, si cal (ja sabem que el bacallà no en necessita, depenent del punt de dessalat) i si no cal, tancarem el foc (s'hauria d'haver begut tot el brou) i taparem amb un drap, deixant-lo reposar uns minuts i llest.

Si voleu algun aclariment per la recepta, podeu contactar amb mi, mitjançant el correu electrònic:

llauradomariateresa@gmail.com

o per missatge directe al meu compte d'Instagram:

@mussarafood_mtlaurado.

EL PULSÒMETRE

■ *La redacció*

PUJA

L'animació cultural: L'organització d'actes amb les mesures Covid ha aconseguit dinamitzar i amenitzar el confinament sense oblidar la necessitat de les mesures sanitàries.

La cultura: La nominació de Joan Magrané a la 21a edició dels Premis Grammy Llatins, per l'obra "Dues Peces Per a Piano", ha marcat una fita elevadíssima en el panorama cultural de l'entorn que ens és més proper.

BAIXA

L'incivisme: Després d'una jornada de neteja de diverses zones de Vilaplana, emmarcada dins del moviment Let's Clean up Europe, al cap d'una setmana ja hi tornava haver acumulacions de deixalles a la Planeta, pels carrers i a la plaça de la Riba.

■ F. Mariné Test

Aquestes són les cançons triades. No han quedat les primeres però hi podrien haver quedat perquè són totes fantàstiques! A veure si les trobeu. El número que apareix al davant és el que han obtingut a la votació del 2020 de ROCK FM.

[illegible]

Si la meua selecció no us agrada del tot i encara voleu jugar una mica més, podeu consultar la llista sencera a la web de ROCK FM i fer la vostra tria personal. I si voleu fer una llista més variada que la meua hi podeu posar alguna cançó espanyola (de les 500 n'hi ha 32 de grups espanyols). Però si trobeu a faltar alguna cançó en català us haureu d'esperar una mica. De moment, el rock català encara no juga a la primera divisió de la història del rock i ningú en deu haver votat cap. Si us animeu a votar a l'edició del 2021 potser l'any vinent n'hi entra alguna!

AGRÍCOLA
I SECCIÓ DE CRÈDIT
VILAPLANA, S.C.C.L.

*Us desitgem un Bon Nadal
i un millor 2021*

Les nostres herbes
SAJOLIDA
(Satureja)

Amb el suport de la
Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Amb la col·laboració de la
Diputació Tarragona

**AJUNTAMENT
DE VILAPLANA**

